

Electra

Nr. 6/2020

Forfrem-
melse foregår i
kopirummet. Det er varmt
i dag – ta' endelig tøjet af. Hvis de
andre er hårde ved dig, må du sige til,
så skal jeg nok trøste dig. Skal jeg bære dine
"tasker" – eller klarer du det selv? Pyh, det regner
- prøv at mærke hvor våde min lår er. Pas på med skridt-
spænding. Fryser du, eller er du bare glad for at se mig? Du
ser godt ud i dag. Der er god plads i dåsen, som man siger...
Wau, så blev det sommer! God rev i de bukser. Har du ikke tabt
dig? Du ser sur ud – får du ikke noget? Må jeg lige rette på din krave?
Skal jeg bare stikke "kablet" ind? Hvor ser du sexet ud i dag. Det
er utroligt hvor læst dit tøj sidder, når man tænker på, hvor tyk du er!
Skal du til Pride i weekenden? Du er da for lækker. Onsdag, så er det lille-
mor-aften i aften. Jeg føler, at vi to forstår hinanden rigtig godt. Uh, jeg bli-
ver helt vild i varmen, når du kigger sådan på mig. Forfremmelser foregår i
kopirummet. Det er varmt i dag – ta' endelig tøjet af. Hvis de andre er hårde
ved dig, må du sige til, så skal jeg nok trøste dig. Skal jeg bære dine "tasker" – eller
klarer du det selv? Pyh, det regner - prøv at mærke hvor våde min lår er. Pas på med skridt-
spænding. Fryser du, eller er du bare glad for at se mig? Du ser godt ud i dag. Der er god plads i
dåsen, som man siger... Wau, så blev det sommer! God rev i de bukser. Har du ikke tabt dig? Du ser
sur ud – får du ikke noget? Må jeg lige rette på din krave? Skal jeg bare stikke "kablet" ind? Hvor ser
du sexet ud i dag. Det er utroligt hvor læst dit tøj sidder, når man tænker på, hvor tyk du er! Skal du til
Pride i weekenden? Du er da for lækker. Onsdag, så er det lillemor-aften i aften. Jeg føler, at vi to forstår
hinanden rigtig godt. Uh, jeg bliver helt vild i varmen, når du kigger sådan på mig. Forfremmelser foregår
i kopirummet. Det er varmt i dag – ta' endelig tøjet af. Hvis de andre er hårde ved dig, må du sige til, så skal
jeg nok trøste dig. Skal jeg bære dine "tasker" – eller klarer du det selv? Pyh, det regner - prøv at mærke
hvor våde min lår er. Pas på med skridtspænding. Fryser du, eller er du bare glad for at se mig? Du ser godt
ud i dag. Der er god plads i dåsen, som man siger... Wau, så blev det sommer! God rev i de bukser. Har du
ikke tabt dig? Du ser sur ud – får du ikke noget? Må jeg lige rette på din krave? Skal jeg bare stikke "kab-
let" ind? Hvor ser du sexet ud i dag. Det er utroligt hvor læst dit tøj sidder, når man tænker på, hvor tyk
du er! Skal du til Pride i weekenden? Du er da for lækker. Onsdag, så er det lille-
hinanden rigtig godt. Uh, jeg bliver helt vild i varmen, når du går i kopirummet. Det er varmt i dag – ta' endelig tøjet af.
til, så skal jeg nok trøste dig. Skal jeg bære dine "tasker" - prøv at mærke hvor våde min lår er. Pas på med skridtspæn-
se mig? Du ser godt ud i dag. Der er god plads i dåsen, som man i de bukser. Har du ikke tabt dig? Du ser sur ud – får du ikke no-
jeg bare stikke "kablet" ind? Hvor ser du sexet ud i dag. Det er tænker på, hvor tyk du er! Skal du til Pride i weekenden? Du er da for
i aften. Jeg føler, at vi to forstår hinanden rigtig godt. Uh, jeg bliver helt vild i varmen, når du
kigger sådan på mig. Forfremmelser foregår i kopirummet. Det er varmt i dag – ta' endelig tøjet af. Hvis de andre er
hårde ved dig, må du sige til, så skal jeg nok trøste dig. Skal jeg bære dine "tasker" – eller klarer du det selv? Pyh, det
regner - prøv at mærke hvor våde min lår er. Pas på med skridtspænding. Fryser du, eller er du bare glad for at se mig?
Du ser godt ud i dag. Der er god plads i dåsen, som man siger... Wau, så blev det sommer! God rev i de bukser. Har du
ikke tabt dig? Du ser sur ud – får du ikke noget? Må jeg lige rette på din krave? Skal jeg bare stikke "kablet" ind?
Hvor ser du sexet ud i dag. Det er utroligt hvor læst dit tøj sidder, når man tænker på, hvor tyk du er! Skal du til
Pride i weekenden? Du er da for lækker. Onsdag, så er det lillemor-aften i aften. Jeg føler, at vi to forstår
hinanden rigtig godt. Uh, jeg bliver helt vild i varmen, når du kigger sådan på mig. Forfremmelser foregår i kopirummet. Det er varmt i dag – ta'
endelig tøjet af. Hvis de andre er hårde ved dig, må du sige til, så skal jeg nok trøste dig. Skal jeg bære dine "tasker" – eller klarer du det selv? Pyh, det regner - prøv at mærke hvor
våde min lår er. Pas på med skridtspænding. Fryser du, eller er du bare glad for at se mig? Du ser godt ud i dag. Der er god plads i dåsen, som man siger... Wau, så
blev det sommer! God rev i de bukser. Har du ikke tabt dig? Du ser sur ud – får du ikke noget? Må jeg lige rette på din krave? Skal jeg bare stikke "kablet"
ind? Hvor ser du sexet ud i dag. Det er utroligt hvor læst dit tøj sidder, når man tænker på, hvor tyk du er! Skal du til Pride i weekenden?
Du er da for lækker. Onsdag, så er det lillemor-aften i aften. Jeg føler, at vi to forstår hinanden rigtig godt. Uh, jeg bliver helt vild i varmen, når du kigger
sådan på mig. Forfremmelser foregår i kopirummet. Det er varmt i dag – ta' endelig tøjet af. Hvis de andre er hårde ved dig, må du sige til, så skal jeg bære dine
"tasker" – eller klarer du det selv? Pyh, det regner - prøv at mærke hvor våde min lår er. Pas på med skridtspænding. Fryser du, eller er du bare glad for at se mig?
Du ser godt ud i dag. Der er god plads i dåsen, som man siger... Wau, så blev det sommer! God rev i de bukser. Har du ikke tabt dig? Du ser sur ud – får du ikke noget?
Må jeg lige rette på din krave? Skal jeg bare stikke "kablet" ind? Hvor ser du sexet ud i dag. Det er utroligt hvor læst dit tøj sidder, når man tænker på, hvor tyk du er!
Skal du til Pride i weekenden? Du er da for lækker. Onsdag, så er det lillemor-aften i aften. Jeg føler, at vi to forstår hinanden rigtig godt. Uh, jeg bliver helt vild i var-
men, når du kigger sådan på mig. Forfremmelser foregår i kopirummet. Det er varmt i dag – ta' endelig tøjet af. Hvis de andre er hårde ved dig, må du sige til, så skal jeg
nok trøste dig. Skal jeg bære dine "tasker" – eller klarer du det selv? Pyh, det regner - prøv at mærke hvor våde min lår er. Pas på med skridtspænding. Fryser du, el-

Hjemmet bør være smart fra start

Ledelse: Fra spillende træner til sportsdirektør

Tilskud er afgørende for grøn omstilling

Hvor går grænsen?

krave? Skal jeg bare stikke "kablet" ind? Hvor ser du sexet ud i dag. Det er utroligt hvor læst dit tøj sid

Elinstallatørens bedste værktøj – Malmbergs Indkøbshåndbog

Mere end 6.700 artikler på 568 sider.

Har du ikke fået vores katalog, mail til info@malmbergs.dk eller ring 44 50 03 77.

Besøg www.malmbergs.com for at se kataloget.

MALMBERGS

— Denmark Est. 1992 —

Følg med tiden – og få de bedste medarbejdere

De seneste tre måneder har debatten om seksuelle krænkelser kørt på fuldt tryk, og mandlige politikere og mediefolk har mistet jobbet på den konto. Tonen i debatten har til tider været skinger, og mange danskere er formentlig dødtrætte af en nyhedsdækning, der enten byder på historier om corona eller krænkelser.

Som direktør eller virksomhedsindehaver er der dog god grund til at overveje, om arbejdsmiljøet i ens egen virksomhed er fri for chikane og trygt for alle medarbejdere. Det gælder i alle brancher. Også i installationsbranchen.

Den generation, som er på vej ind på arbejdsmarkedet i disse år, har nemlig en forventning om, at der er ligestilling på arbejdspladsen og plads til forskellighed, når det gælder eksempelvis køn, seksualitet, etnicitet, alder og tro. Dermed bliver den gode virksomhedskultur i højere grad et konkurrenceparameter i kampen for at tiltrække den bedste arbejdskraft. Der er nemlig ingen

unge talenter, som har lyst til at være på en arbejdsplads, der ikke har fulgt med tiden.

TEKNIQ Arbejdsgiverne har de seneste år arbejdet aktivt for at få flere kvinder til at blive elektrikere, fordi de på en række områder kan styrke branchen, og fordi det er uklogt at afskrive halvdelen af Danmarks befolkning som potentiel faglært arbejdskraft, når der kan blive mangel på hænder i fremtiden. I den sammenhæng er det også vigtigt, at der

i branchen er ryddet ud i lummer mandehumor, hyggesexisme og gamle fordomme om, hvad der er kvinde- og mandefag.

Arbejdspladskultur ændrer sig løbende, sådan har det altid været. Det er heller ikke længere acceptabelt at ryge cigaretter indenfor og drikke alkohol i arbejdstiden.

Læs mere fra side 10.

”TEKNIQ Arbejdsgiverne har de seneste år arbejdet aktivt for at få flere kvinder til at blive elektrikere, fordi de på en række områder kan styrke branchen.”

Troels Blicher Danielsen, administrerende direktør, TEKNIQ Arbejdsgiverne

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

Udgiver:
TEKNIQ Arbejdsgiverne
Industri & Installation

Paul Bergsøes Vej 6
2600 Glostrup
Tlf. 43 43 60 00
teknig@teknig.dk
www.teknig.dk

**Ansvarshavende
redaktør:**
Kommunikationschef
Anne Birkelund
anb@teknig.dk

Redaktør:
Lasse Andersen
lan@teknig.dk

Redaktion:
Michael Degn
Christensen
mdc@teknig.dk

Jesper Melgaard
jme@teknig.dk

Layout:
Karin Winther
kwi@teknig.dk

Annoncer:
Louise Andersen
annonce@teknig.dk
Tlf.: 31 90 11 55

Abonnement:
Annette Holrits
aho@teknig.dk

Årsabonnement:
kr. 799,00

Oplag:
Distribueret,
kontrolleret oplag:
3.300 trykoplæg: 3.500
ISSN 0902-5456

Tryk:
Stibo Complete

Citat er tilladt med
angivelse af Fagbladet
Electra som kilde

6 | 2020

Side 8

Elinstallatører ramt af mink-nedlukning

Tabte arbejdsopgaver for hundredtusindvis af kroner. Nedlukningen af minkbranchen rammer flere jyske elinstallatører hårdt.

03 Leder

06 Tilskud afgørende for grøn omstilling

08 Elinstallatører ramt af mink-nedlukning

10 Det er ledelsens opgave at forhindre sexismen

12 Fremtidsforsker: Lummer humor og nøgenkalendere er for tid

14 Kvindelig lærling fik sexbeskeder

16 Småt & Godt

18 Installatørens paradys i Kolding

22 Hjemmet bør være smart fra start

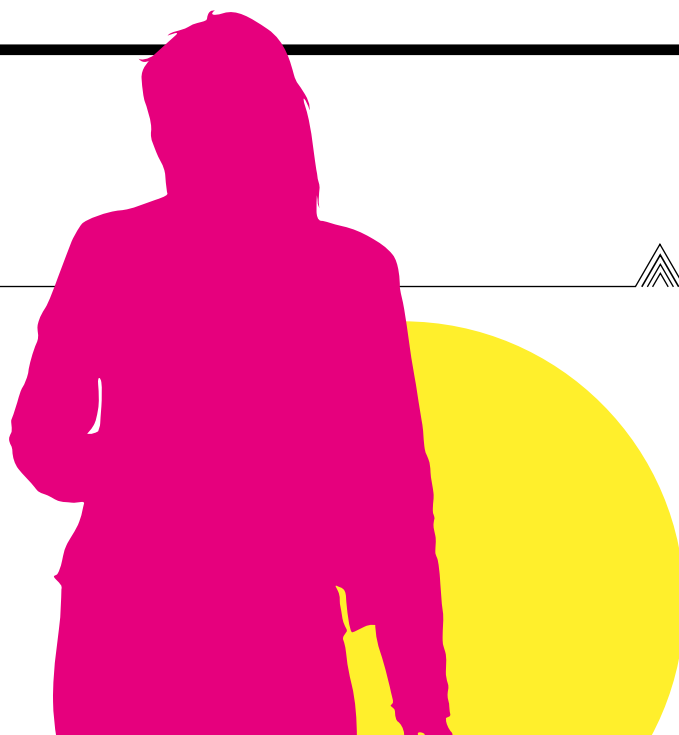
26 Tidslinjen

28 Fra spillende træner til strategisk sportsdirektør

34 Spørgeboks

36 Mikro-SMV'er skal have hjælp til at spare på energien

40 Navne

Side 10

Ledelsen skal forhindre sexismen

I løbet af efteråret har debatten om seksuelle krænkelser på danske arbejdspladser raset i medierne. TEKNIQ Arbejdsgiverne anbefaler, at virksomhederne udarbejder klare retningslinjer på området for at sikre et sundt psykisk arbejdsmiljø for alle.

Side 18

Installatørens paradys i Kolding

Beckhoff-bygningen i Kolding er fra inderst til yderst en opvisning i tekniske detaljer, men over det hele svæver en ambition om at bruge energien bedst muligt ved hjælp af data.

Side 13

”Tiden, hvor det var hyggeligt med lummer humor og nøgenkalendere på væggen i virksomheden, er endegyldigt forbi.”

Marianne Levinsen, fremtidsforsker, Fremforsk
– Center for Fremtidsforskning

VI ER PENSION FOR SELVSTÆNDIGE

BLIV EN DEL AF DANMARKS STØRSTE FRIVILLIGE PENSIONSORDNING TIL SELVSTÆNDIGE

35.000 pensionsordninger og 25 mia. kr. giver os den største samlede forhandlingskraft på pensionsområdet for selvstændige i Danmark.

Vi lægger afgørende vægt på personlig rådgivning og personlige møder.

Få mere at vide om Pension for Selvstændige. Ring på telefon 33 93 86 00 og aftal møde med en pensionsrådgiver eller besøg os på pfs.dk/electra

Tekst: JESPER MELGAARD Foto: JEPPE CARLSEN

TILSKUD AFGØRENDE FOR GRØN OMSTILLING

Der skal være adgang til stabile, langsigtede støtteordninger, hvis danske boligejere skal motiveres til at omsætte deres grønne ambitioner til handling. Det viser en ny befolkningsundersøgelse fra TEKNIQ Arbejdsgiverne.

Uden støtteordninger bevæger den grønne omstilling sig i slæbesporet i de danske hjem. Så firkantet kan det stilles op, når boligejerne overvejer, om det er tid til at sætte handling bag de grønne overvejelser. Det er konklusionen i en ny befolkningsundersøgelse fra TEKNIQ Arbejdsgiverne og YouGov. 2.000 boligejere er blandt andet blevet spurgt til energiplanerne for deres hjem.

Tallene viser, at hele 60 procent af boligejerne i nogen eller højere grad ser tilskud/støtteordninger som en vigtig motivationsfaktor for at investere i energirenoveringer af deres boliger.

– Resultatet bekræfter indtrykket af, at danske boligejere først og fremmest ser på økonomien, når de vurderer behovet for at gøre noget ved energiforbruget i eller CO₂-udledningen fra deres hjem, siger underdirektør i TEKNIQ Arbejdsgiverne Simon O. Rasmussen. Han understreger, at bred folkelig opbakning er fuldstændig afgørende for at nå målet om at reducere CO₂-udledningen med 70 procent i 2030 sammenlignet med 1990-niveauet.

– Derfor er det vigtigt, at man fra politisk hold sørger for at sætte netop de ordninger, der fremmer lysten til grønne investeringer ude i de danske hjem. Og der skal være tale om langsigtede

ordninger, så boligejerne kan regne med holdbarheden i investeringerne, siger Simon O. Rasmussen.

Puljer dækker ikke behov

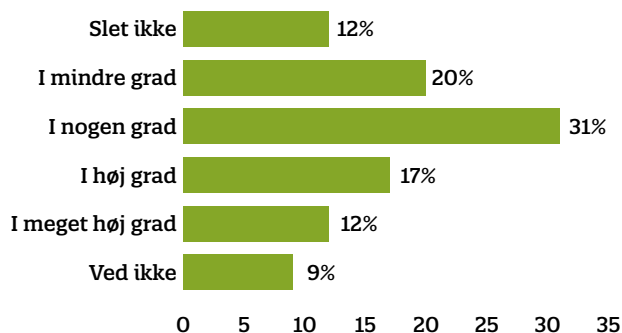
Som eksempel nævner han støttepuljerne til udfasning af oliefyrd og naturgas til fordel for eksempelvis varmepumper. Her viser erfaringerne, at puljen for 2021, som blev præsenteret for nylig, langt fra vil dække behovet på et varmepumpemarked i vækst.

– Vi kan jo se, at danskerne er endog meget interesserede i at foretage grønne investeringer, hvis de rette betingelser er til stede. Det understreges tydeligt af, at 2020-støttepuljen til varmepumper blev tømt på ganske få uger. Et eksempel på en rigtig god ordning – i alt for stramme rammer. For når puljen er tømt, går markedet i dvale indtil næste års pulje aktiveres – og den slags ”yoyo-markeder” er skadelige for den grønne omstilling, konstaterer Simon O. Rasmussen.

En anden mulighed kan ifølge TEKNIQ Arbejdsgiverne være at styrke det eksisterende håndværkerfradrag, hvor det fradragsberettigede beløb for nylig blev forhøjet for 2021. Her foreslår Simon O. Rasmussen, at man målretter ordningen yderligere til grønne investeringer og sikrer, at fradragene også kan bruges på materialer og ikke som i dag kun på håndværkernes arbejds løn. ●

I hvilken grad er økonomiske tilskud/støtteordninger med til at motivere dig til at investere i energirenoveringer i din bolig?

Kilde: Befolkningsundersøgelse fra TEKNIQ Arbejdsgiverne og YouGov

”Når puljen er tømt, går markedet i dvale indtil næste års pulje aktiveres – og den slags ”yoyo-markeder” er skadelige for den grønne omstilling.”

Simon O. Rasmussen,
underdirektør, TEKNIQ
Arbejdsgiverne

Hvor smart kan det være?

Med WAGO WINSTA® får du:

- Minimeret fejl og øget fleksibiliteten
- En særdeles tidsbesparende løsning
- Sikret nem udvidelse, når behovet opstår
- Bæredygtighed ved høj genanvendelighed
- Nem integration til din bygningsautomation

Vi kan hjælpe dig med dit næste projekt

Kontakt vores projektansvarlige

Morten Junge Olsen

Dir. tlf. +45 44 35 77 75

Mail: morten.olsen@wago.com

www.wago.com/dk

Læs mere om mulighederne

Tekst: MICHAEL DEGN Foto: ALEXANDROS AVRAMIDIS/SCANPIX

ELINSTALLATØRER RAMT AF MINK-NEDLUKNING

Tabte arbejdsopgaver for hundredtusindvis af kroner. Nedlukningen af minkbranchen rammer flere jyske elinstallatører hårdt.

Minkbranchens nedlukning trækker også spor ind i installationsbranchen. Det mærker blandt andre Claus Pinholt, der driver Pinholt El-installationer i Lemvig.

– Alt i alt med både alarm- og sikringsopgaver samt den almindelige el-vedligeholdelse vil jeg vurdere, at vi har en omsætning på 600.000 kroner plus moms på minkfarmene, siger Claus Pinholt.

Han betegner minkfarmene som det rene 'Fort Knox', når det kommer til sikringen af de dyrebare skind. Af samme årsag er det heller ikke småting, der er investeret i at gøre dem så sikre som muligt. Alarmsystemet kan nemt løbe op i 30.000-50.000 kroner, og dertil kommer en mekanisk sikring, som virksomheden også arbejder med. Det handler om forstærkninger af døre, vinduer, vægge og låsesystemer, hvilket kan løbe op i 50.000-100.000 kroner. Endelig er der selve driftsaftalerne på alarmsystemerne, hvilket beløber sig til mellem 5.000 og 6.000 kroner.

Udover sikring er der almindeligt elinstallationsarbejde i form af eksempelvis vandings- og udsugningsanlæg samt foderautomater. Claus Pinholt er ked af at miste de gode kunder, hvilket også får ham til at genoverveje sine forretningsområder.

– Vi skal ikke til at fyre folk på grund af det her, men det er muligt, at vi kommer til at droppe sikring som forretningsområde, siger Claus Pinholt.

Virksomheden har 12 ansatte med base i det midtjyske, hvor dækningsområdet er byer som Lemvig, Holstebro og Hobro.

Over 20 kunder forsvundet

Længere nordøst på er Johnny Bisgaard afdelingsleder i SET Sikring. Det er en underafdeling af Strandby El-Teknik nord for Frederikshavn, som kun beskæftiger sig med sikringssystemer. Af samme grund er det heller ikke småpenge, det drejer sig om, når 20-25 minkfarme forsvinder ud af kundedatabasen over natten. Johnny Bisgaard vurderer den årlige omsætning på det område til at være i omegnen

af 100.000-150.000 kroner, men dertil kommer de opgaver, som ikke er en del af forsikringskravene, men som mange minkavlere alligevel har valgt at få.

– Vi har lavet meget ekstraarbejde, som blandt andet handler om overfaldstryk og videoovervågning. Hvis vi tæller alt det med, så kommer vi op over en halv million kroner, siger Johnny Bisgaard.

Elvirksomheden har heldigvis travlt og skal ikke ud at fyre folk på den baggrund, men alligevel er Johnny Bisgaard trist over situationen på minkavlernes vegne.

– Vi har arbejdet med minkfarme i 23 år, og nogle af dem har vi haft som kunder i alle årene. Det er trofaste kunder, som jeg er ked af at se gå ned med flaget, siger Johnny Bisgaard.

Alle mink i Danmark blev beordret slået ned, da en ny variant af COVID-19 havde spredt sig blandt de små pelsdyr. Senere viste det sig dog, at regeringen ikke havde den nødvendige hjemmel i lovgivningen til den operation, hvilket kostede fødevarerminister Mogens Jensen (S) jobbet. Tilbage står striden om økonomisk kompensation til minkavlere, hvor parterne endnu ikke har landet en aftale. ●

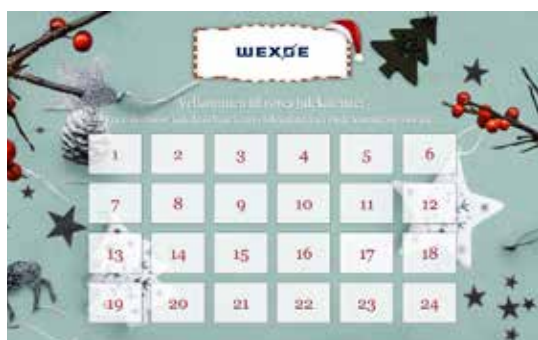

Klauke®

Med over 200 klip om dagen kræves der et smart værktøj

Hotel Scandic Spectrum er navnet på Scandics til dato største hotel, og som forventes færdig i slutningen af 2021. Derfor er der travlhed på byggepladsen. KT Elektrik har valgt at bruge det smarte klippeværktøj fra Klauke til at klippe de mange hundrede gitterbakker der skal bruges på hotellet. Klauke EBS8ML er både hurtig, let og handy og har et ergonomisk design til bekvem en-håndsbetjening. Klauke EBS8ML samt EBS12ML, fås hos din el-grossist.

Kontakt os for en Klauke produkt gennemgang. Scan QR koden og få mere at vide om fordelene ved at anvende Klauke værktøj.

Deltag i Wexøes fantastiske online julekalender 2020!

Når du tilmelder dig Wexøes online julekalender har du store chancer for at vinde flotte præmier hver dag.

Tilmeld dig på www.wexoe.julekalender.dk eller scan denne QR kode for at deltage.

Wexøe A/S
Lejrvej 31, 3500 Værløse
Tlf. +45 4546 5800
www.wexoe.dk

WEXØE

Tekst: LASSE ANDERSEN

Det er ledelsens opgave at forhindre

SEXISME

I løbet af efteråret har debatten om seksuelle krænkelser på danske arbejdspladser raset i medierne. Hvad er regulær seksuel chikane, og hvad er værkstedshumor eller uskyldig kollegial flirt? Det er nogle af de mange spørgsmål, der er blevet diskuteret højtlydt. TEKNIQ Arbejdsgiverne anbefaler, at virksomhederne udarbejder klare retningslinjer på området for at sikre et sundt psykisk arbejdsmiljø for alle medarbejdere.

Til dette års udgave af Zulu Comedy Awards satte tv-værten Sofie Linde gang i debatten om seksuelle krænkelser på danske arbejdspladser med hendes fortælling om, hvordan en unavngiven tv-stjerne i 2008 havde forsøgt at presse hende til sex. Siden har Metoo-bølgen for anden gang rullet i Danmark, og debatten om sexismen har spredt sig fra epicentret i mediebranchen til en lang række andre brancher.

Undervejs har der været ophedede diskussioner om, hvad der er decideret krænkende adfærd, og hvad der bare er uskyldig flirt på arbejdspladsen eller harmløs værkstedshumor. Derfor kan det som virksomhedsleder være en god idé at bruge konkrete retningslinjer, hvis man vil sikre sig, at arbejdsmiljøet i virksomheden er chikanefrit og godt for alle medarbejdere.

Tidligere i år blev der offentliggjort en bekendtgørelse, der definerer krænkende handlinger, herunder mobning og sexchikane, på arbejdspladsen. Det er:

”Når én eller flere personer groft eller

flere gange udsætter andre personer for adfærd, som af disse personer opfattes som nedværdigende,” lyder det i vejledningen.

Det betyder altså, at hvis en person oplever en handling som krænkende eller nedværdigende, så er handlingen principielt i strid med arbejdsmiljølovgivningen, forklarer Lone Alstrup, der er arbejdsmiljøkonsulent hos TEKNIQ Arbejdsgiverne. Og krænkende adfærd kan have mange ansigter:

– Det kan være alt lige fra en sjofel vittighed eller kommentar til en hånd på låret, eller at man får vist et billede, man bestemt ikke har lyst til at se. Det er altså et vidt begreb, men det afgørende er, om handlingen bliver opfattet som krænkende af den person, der bliver udsat for den, siger Lone Alstrup.

Problem i branchen?

Spørgsmålet er så, om krænkelser af sexistisk karakter er et problem i installationsbranchen, eller om alle medarbejdere

”Medarbejderne skal være sikre på, hvilke retningslinjer virksomheden har, når det gælder omgangstone og chikane – fuldstændig ligesom de er blevet instrueret i, hvordan man bruger en stige forsvarligt.”

Lone Alstrup, arbejdsmiljøkonsulent, TEKNIQ Arbejdsgiverne.

og chefer ved, hvor grænsen går? Det er svært at give et entydigt svar på, vurderer Anders Fugmann, der er advokat og overenskomstchef i TEKNIQ Arbejdsgiverne.

– Vi behandler enkelte sager om seksuelle krænkelser, men det er ikke noget, der fylder meget. Det er typisk sager af en grovere karakter, som gør, at medlemsvirksomhederne har brug for juridisk bistand fra deres arbejdsgiverorganisation. Derudover er der formentligt et skyggetal af sager, som bliver håndteret ude i virksomhederne, så reelt ved vi ikke, om sexismen og krænkelser er et stort problem i installationsbranchen, siger han.

I en tid hvor mange virksomheder aktivt forsøger at tiltrække flere kvinder til branchen, er der dog al mulig grund til at få skabt en tone og en kultur på arbejdspladsen, som sikrer, at alle har det godt, pointerer Anders Fugmann.

– Historisk set har der altid været en til tider hård tone i håndværksfagene, og alene det, at begrebet ”værkstedshumor” eksisterer, gør, at man i virksomhederne bør arbejde professionelt med at sikre, at alle medarbejdere – både kvindelige og mandlige – får en arbejdsdag, der er fri for sexismen. Det er ikke bare en god idé, det er reelt et lovkrav, siger han.

Vigtig forebyggelse

Ifølge Arbejdsmiljøloven har alle landets arbejdsgivere nemlig pligt til at sikre sig, at det er sikkert og sundt for medarbejderne at gå på arbejde. Det gælder også det psykiske arbejdsmiljø – herunder seksuel chikane.

TEKNIQ Arbejdsgiverne anbefaler, at medlemsvirksomhederne arbejder forebyggende og melder klart ud, at man ikke tolererer nogen form for chikane, uanset om det er med eller uden seksuelle undertoner. Dernæst skal man opfordre

alle medarbejdere til at kontakte enten den øverste ledelse, arbejdsmiljørepræsentanten eller tillidsrepræsentanten, hvis man bliver udsat for sexismen eller sexchikane.

– Medarbejderne skal være sikre på, hvilke retningslinjer virksomheden har, når det gælder omgangstone og chikane – fuldstændig ligesom de er blevet instrueret i, hvordan man bruger en stige forsvarligt. Og så skal de vide, hvad de skal gøre, hvis reglerne bliver brudt. Det er den struktur, man skal have på plads, siger Lone Alstrup.

Anders Fugmann understreger vigtigheden af, at budskabet om god omgangstone og multolerance overfor chikane kommer fra den øverste ledelse i virksomheden.

– Det er chefen eller indehaveren, der skal op på ølkassen og forklare, hvilken kultur han eller hun vil have i virksomheden. Det er meget vigtigt, for så er der ingen tvivl om, hvad politikken er i ledelseslagene længere nede i virksomheden. Derudover er det afgørende, at man løbende følger op på ledelsesmøder og medarbejdermøder. Hvis man vil sikre, at den gode kultur er stærkt forankret i virksomheden, er det ikke nok, at det er noget man taler om 1. januar i forbindelse med nytårskuren og så tænker, at den hellige grav er velforvaret, siger han.

Men er det så helt slut med sjove jokes og god kollegial humor på arbejdspladsen? Og er vi på vej ind i en grå tid, hvor vi hele tiden skal opføre os ekstremt politisk korrekt? Nej, lyder det fra Anders Fugmann.

– Der er fortsat plads til sammentømrede grupper af kolleger, som har en frisk og til tider grovkornet omgangstone. Bare alle er indforstået med det og trives i gruppen. Problemet opstår, hvis der kommer en ny medarbejder ind i gruppen, som ikke har ▶

Arbejds miljø

► det godt med tonen. Så må man altså stikke en finger i jorden og justere jargonen, konstaterer han.

Håndtér sager korrekt

Hvis den præventive indsats skulle slå fejl, og der opstår en sag om sexchikane i virksomheden, er det vigtigt, at man fra ledelsens side ved, hvordan man håndterer situationen korrekt. Hvis man ikke er sit ansvar bevidst, kan en sag i værste fald munde ud i et påbud fra Arbejdstilsynet for dårligt psykisk arbejdsmiljø eller et erstatningsansvar for den tort, som den krænkede har lidt.

Derfor skal ledelsen reagere i det øjeblik, man bliver bekendt med et krænkende/chikanøst forhold og få det belyst, forklarer Anders Fugmann. Han anbefaler, at man starter med at interviewe den krænkede og få en redegørelse på skrift. Og selvom det kan være ubehageligt, skal der sættes navn på krænkeren.

– Når der er tale om en personalesag, så er man nødt til at sætte navn på. Dels fordi den anklagede har ret til at vide, hvem der kommer med beskyldningerne, og dels fordi arbejdsgiveren ikke kan gøre noget ved problemstillingen, hvis ikke navnet bliver oplyst, siger Anders Fugmann.

”I en tid hvor mange virksomheder aktivt forsøger at tiltrække flere kvinder til branchen, er der dog al mulig grund til at få skabt en tone og en kultur på arbejdspladsen, som sikrer, at alle har det godt.”

Derefter kan man forholde sig til om den, der har krænket, skal have en ansættelsesretlig sanktion. Det er vigtigt, at den påståede krænker høres, inden en eventuel sanktion iværksættes. Afhængig af forholdets grovhed kan det være en påtale, en advarsel, en afskedigelse eller en bortvisning.

TEKNIQ Arbejdsgiverne har også indspillet en podcast om emnet krænkende adfærd. Den kan findes på www.tekniq.dk/podcast. ●

Fremtidsforsker:

Lummer humor og nøgenkalendere er fortid

Tekst: LOUISE GADEBERG

Hvis din virksomhed skal være med i konkurrencen om de bedste medarbejdere i fremtiden, skal du skabe en kultur, der er behagelig for alle, lyder det fra Marianne Levinsen, der er fremtidsforsker i Fremforsk – Center for Fremtidsforskning.

Hun har årelang erfaring i at tale om kulturforandringer i håndværkerbranchen og er opvokset med en morfar, der var selvstændig vvs-installatør og oldemand.

– Fremtidens håndværker vil arbejde et sted, hvor kulturen er sund og behagelig for alle, trods forskellighed. For de nye generationer er ligestilling og respekt for forskellighed i form af køn, etnicitet, alder og tro det naturligste i verden. Derfor bliver det i langt højere grad kulturen i virksomheden, der bliver det afgørende parameter for dem, siger hun.

Virksomhederne skal med andre ord forholde sig bevidst til,

Sådan overholder du reglerne om krænkende adfærd

Læs her hvordan du forholder dig til Arbejdstilsynets retningslinjer om krænkende adfærd i fire trin.

1

Retningslinjer

Det er en god idé at udarbejde en personalepolitik om forebyggelse og håndtering, og så skal man udarbejde retningslinjer for egen virksomhed, hvor man udtrykker sin klare holdning til krænkende handlinger. Ved at skabe fælles værdier og normer på arbejdspladsen sikres det, at alle er enige om, hvad der forventes på arbejdspladsen, og hvilken adfærd man ikke tolererer. I retningslinjerne skal der også skrives, hvad man som medarbejder skal gøre, hvis man oplever mobning, sexchikane eller anden krænkende adfærd – og hvor man skal gå hen.

2

Undersøgelse

Ved mistanke om mobning, sexchikane eller anden krænkende adfærd skal der igangsættes en undersøgelse, som skal forsøge at afdække de faktiske omstændigheder og de involverede personers opfattelse af handlingerne. For eksempel ved at tale med vidner som kollegaer, om der har været små bemærkninger i hverdagen, der kunne være mobning. Desuden er det et godt princip ifølge Arbejdstilsynet, at konflikter bliver taget og løst på et så lavt niveau som muligt og gennem nærmeste overordnede.

3

Sanktioner

Man bør udarbejde retningslinjer for, hvilke sanktioner uacceptabel adfærd medfører. Hvis en undersøgelse fastlægger, at en medarbejder har krænkede en anden, skal det gøres klart, at det er uacceptabel adfærd, helst med en skriftlig advarsel. Nogle sager kan dog være så slemme, at man skrider til opsigelse. Men man skal også have retningslinjer for falske anklager, som også er en uacceptabel adfærd.

4

Anmeldelse som arbejdsulykke

Arbejdsgiveren har pligt til at anmelde krænkende handlinger som en arbejdsulykke, hvis den medfører fravær ud over den dag, hvor det fandt sted.

Kilde: TEKNIQ Arbejdsgiverne

hvad et godt arbejdsklima er, og hvordan man opretholder det, forklarer Marianne Levinsen.

– Det er lederens ansvar at gå foran, når der skal ryddes op i kulturen. Det kan man gøre på mange måder, men det kan ikke ske uden, at mester selv leder an ved at 'walk the talk'. De unge generationer er meget mere bevidste og opmærksomme på, hvordan man for eksempel taler om det modsatte køn. I en tid hvor håndværkerbrancherne mangler arbejdskraft og ønsker sig flere kvinder i deres fag, er det jo en god idé at indarbejde et socialt klima og en omgangstone, hvor alle føler sig trygge, siger hun.

Nøgne damer passé

Særligt når det gælder en seksualiseret kultur på arbejdspladsen, er handling afgørende. Kunderne og det omgivende samfund vil - i lighed med medarbejderne – forvente, at virksomhederne følger med tiden, mener Marianne Levinsen.

– Tiden, hvor det var hyggeligt med lummer humor og nøgenkalendere på væggen i virksomheden, er endegyldigt forbi. På samme måde som vi engang også holdt op med at drikke øl til frokost og heller ikke ryger indenfor længere. Fremtidens arbejdspladser vil i høj grad blive vurderet på, om de har en moderne tilgang til gensidig respekt mellem kønnene. ●

"Tiden, hvor det var hyggeligt med lummer humor og nøgenkalendere på væggen i virksomheden, er endegyldigt forbi."

Marianne Levinsen, fremtidsforsker, Fremforsk
– Center for Fremtidsforskning.

Arbejdsmiljø

Tekst: MICHAEL DEGN

Kvindelig lærling fik sexbeskeder

Hareskov Elektrik har oplevet, at en kvindelig lærling modtog anonyme beskeder med seksuelt indhold. Det fik ledelsen til at tage affære, men direktøren opfordrer generelt til, at man giver plads til lidt elastik i metoo-debatten.

En kvindelig lærling hos Hareskov Elektrik kom for nogle år siden til ledelsen med nogle anonyme beskeder, som hun var oprørt over.

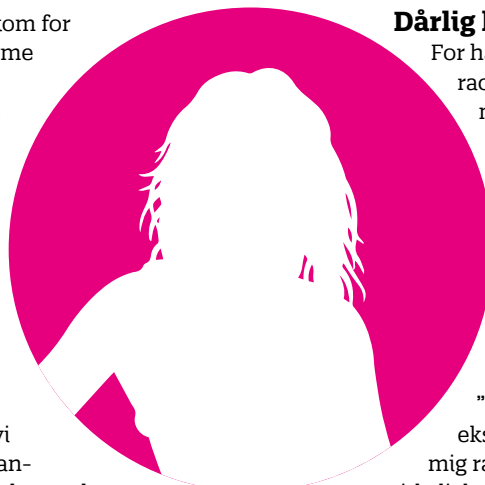
– I beskederne påstod afsenderen, at han havde hørt fra kolleger, at hun var god til sex og spurgte, om hun kunne være interesseret i at have sex med ham, forklarer Jesper Glyb, direktør i Hareskov Elektrik.

Lærlingen havde taget billeder af korrespondancen, og ledelsen undersøgte sagen. Men da beskederne var sendt anonymt, lykkedes det aldrig at finde ud af, hvem der stod bag den grænseoverskridende adfærd.

– Der var ikke tale om trusler på livet, så vi vurderede ikke, at der var basis for en politianmeldelse, men havde vi fundet ud af, hvem der stod bag, så er der stor sandsynlighed for, at den pågældende ikke længere var ansat hos os, siger Jesper Glyb.

Sagen var den første og eneste af sin slags i de 17 år, Jesper Glyb har været direktør i Hareskov Elektrik. Alligevel satte det gang i en intern debat om, hvordan man skal håndtere den slags situationer. Var der eksempelvis behov for at kommunikere noget konkret ud i medarbejderhåndbogen?

– I og med at det var den eneste af den slags henvendelser, vi har fået, så vurderede vi, at det ikke var den rigtige måde at gøre det på. I Hareskov Elektrik mener vi, at det er indlysende, at man skal opføre sig ordentligt, så det bliver svært at skrive om alt, hvad det indebærer. Dertil kommer, at grænserne hele tiden flytter sig, og at en detaljeret tekst derfor på få dage kan blive forældet – som det seneste halve år har vist, siger Jesper Glyb.

Dårlig humor og krænkelser

For ham går grænsen ved personlig chikane, racistiske og kvindenedgørende kommentarer, men derudover spiller det også ind, om der er tale om et ulige magtforhold – for eksempel en chef og en medarbejder. Omvendt er det vigtigt at se det fulde billede, når det kommer til virksomhedskulturen. Jesper Glyb er selv halvt inder og adoptivbarn, hvilket har bragt ham i situationer, hvor han har været nødt til at forholde sig til krænkende adfærd.

– Hvis nogen kommer med en joke som: ”Det er kun arbejde for hvide mennesker” eksempelvis, så kan det godt være, at jeg føler mig ramt af det, men jeg vil også vurdere, om det i virkeligheden er noget, jeg bør føle mig krænket over.

Dårlig humor er ikke ensbetydende med, at man absolut skal føle sig krænket, siger Jesper Glyb.

På den måde mener han, at der er brug for en balance mellem det, der er grovkornet og dårlig humor – men ikke personligt, i forhold til det, der er reelle sager om sexisme og sexchikane.

– Jeg kan godt se, at der er plads til selvransagelse i kulturen, men det er en tosidet ting. Man skal sørge for, at der er plads til alle, men man skal også være i stand til at være på en byggeplads med skurvognssnak, siger Jesper Glyb.

Grænseoverskridende adfærd håndterer direktøren med samtale, advarsel og i yderste konsekvens en opsigelse. ●

”Dårlig humor er ikke ensbetydende med, at man absolut skal føle sig krænket.”

Jesper Glyb, direktør i Hareskov Elektrik.

To kvindelige elektrikerlærlinge fortæller om værkstedshumor og behovet for at sige klart fra.

Over stregen hvis det bliver personligt

Da jeg kom i lære, var der en kvindelig svend i firmaet. Jeg synes, det var superfedt, men jeg lænede mig ikke op ad hende. Jeg har altid oplevet, at mændene var nysgerrige på, hvorfor jeg havde valgt branchen. De syntes, at det var fedt, at der kommer flere kvinder, men jeg har aldrig oplevet sexistiske kommentarer eller lignende. Mellem mændene indbyrdes kan der godt være værkstedshumor, men det er ikke møntet på mig, så det tager jeg ikke så tungt. Jeg tænker,

at kvinder, som har svært ved at klare den form for humor, skal sige fra med det samme. Det skal ikke siges for "fint", men siges som det er. Så tror jeg på, at det vil hjælpe i det lange løb. For mig ville det være over stregen, hvis der kom kommentarer, der handlede om mig personligt, men det er svært at sige præcis hvad, der skulle til, da jeg som sagt ikke har oplevet det selv. ●

Anne Gregersen, 25 år, elektrikerlærning (Kemp & Lauritzen)

Siger fra over for sexistiske kommentarer

Jeg kom fra en økonomiuddannelse, hvor jeg var én blandt 37.000 'kontormus' i HK. Så kom jeg ud i installationsbranchen, hvor jeg var eneste kvindelige lærling plus en udlært kvindelig svend i virksomheden. Det var noget af en omvæltning. Da jeg kom ud på byggepladserne til at begynde med, så kiggede de lige en ekstra gang, og så fik jeg kommentarer som "Hej, Flotte!" og lignende. Jeg gik derfor op og sagde direkte til dem, at den slags ville jeg ikke finde mig

i – hvilket andre kvindelige lærlinge i øvrigt heller ikke ville. Mange piger ren-der rundt i t-shirt og tank top om sommeren – det gør jeg også selv – men det er altså ikke et udtryk for, at man lægger op til noget af den grund. Siden da har jeg ikke oplevet den slags kommentarer, men jeg havde også en vis alder. Havde det været en 17-årig pige, så havde det nok ikke været så let at sige fra. ●

Lea Larsen, 31 år, elektrikerlærning (Hareskov Elektrik)

Småt & Godt

Lyspris til Tivoli Hjørnet

Tivoli Hjørnet, som er beliggende i centrum af København, er blevet hædret med Den Danske Lyspris 2019, der uddeles af Dansk Center for Lys. Juryen begrundet hæderen med, at Tivoli Hjørnets belysning er "exceptionel og på et højt fagligt niveau".

Tekst: REDAKTIONEN

Milwaukee lancerer genopladelig lommelygte

Milwaukee har sendt en ny lommelygte på markedet, som er genopladelig via et USB-stik. Den nye lygte leverer 1100 Lumen og brugeren kan skifte fra spot- til områdelys for at sikre fuld kontrol over lysstrålens størrelse og lysstyrke. Lommelygten er optimeret til betjening med et enkelt klik og er udstyret med en multifunktionel tænd/sluk-knap, der indeholder batteriindikator, funktionsvælger og hukommelse.

KlarPris solgt til kapitalfond

Kapitalfonden Adelis har opkøbt it-indkøbs-systemet KlarPris, som dagligt bruges af flere tusinde el- og vvs-virksomheder. Med den nye ejer får KlarPris flere resurser, som blandt andet skal bruges til at sætte fart på virksomhedens internationale ekspansion.

Fra arkivet

Denne måned for...

51 år siden

Gratis kursus i it-sikkerhed

Små- og mellemstore virksomheder er oplagte mål for it-kriminelle. Derfor har IT-Universitetet netop lanceret et gratis onlinekursus i it-sikkerhed målrettet de mindre virksomheder. Læs mere på sikercyber.dk.

11,7

procent. Så meget er antallet af indgåede uddannelsesaftaler for elektrikere steget i årets første tre kvartaler, når man sammenligner med 2019. Det viser nye tal fra Børne- og Undervisningsministeriet.

Miljømærkede byggematerialer boomer

Der findes i dag mere end 5.000 byggematerialer, der er certificeret med Svanemærket eller EU-Blomsten, på det danske marked. Det viser en ny opgørelse. Tallet er næsten en tredobling på blot fire år. Det voksende udbud drives især af væksten inden for svanemærket byggeri.

Det læser I på

installationsmedierne.dk

Dansk transport er sortere end EU-gennemsnittet

Danmark er langt fra forrest i EU-feltet, når det gælder om at gøre den indenlandske transport grøn.

Det er nemlig kun 6,6 procent af transportsektorens energiforbrug, der kommer fra vedvarende energikilder, viser nye tal fra Danmarks Statistik. Tallet er lavere end EU-gennemsnittet på 8,3 procent og betydeligt under niveauet i de øvrige skandinaviske lande – 29,7 procent i Sverige og 20 procent i Norge.

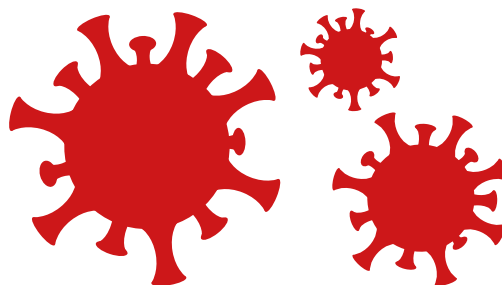
Ifølge Simon O. Rasmussen, der er underdirektør i TEKNIQ Arbejdsgiverne, illustrerer statistikken, at der er et udpræget behov for at sætte yderligere fart på elektrificeringen af både den private og offentlige transport.

– Et godt sted at starte kunne være at sammensætte en national strategi for opsætningen af ladestandere til elbiler, som, sammen med en fortsat reduktion af afgiftsniveauet for elbiler, kunne sætte skub i danskernes lyst til at udskifte benzinen med et grønnere alternativ, siger Simon O. Rasmussen.

TEKNIQ Arbejdsgiverne i medierne

”Der er i dag behov for, at flere faglærte medarbejdere opkvalificeres inden for bygningsautomatik, så de kan integrere alle de tekniske installationer og dermed opnå optimal komfort og energioptimal drift.”

Jørgen Prosper Sørensen, uddannelseskonsulent i TEKNIQ Arbejdsgiverne, i Jyllands-Posten

El&Teknik-messen aflyst

På grund af corona-restriktionerne er 2020-udgaven af El & Teknik-messen aflyst. Messen skulle oprindeligt have været afholdt i Odense Congress Center i maj, men på grund af corona-pandemien valgte arrangørerne at udskyde til januar 2021. Men den plan er nu også skrinlagt.

Tekst: MICHAEL DEGN Foto: MARIA HEDEGAARD TUXEN

Installatørens paradisi i Kolding

Beckhoff-bygningen i Kolding er fra inderst til yderst en opvisning i tekniske detaljer, men over det hele svæver en ambition om at bruge energien bedst muligt ved hjælp af data.

Hånden fungerer som nøgle til bygningen, som herefter ved, hvor medarbejderen har sin kontorplads. Lyset tænder automatisk dér, men ikke nødvendigvis andre steder, hvis der ikke er behov for det.

– Hvis medarbejderen for eksempel går ud på lageret, så tænder belysningen på lavt niveau, så man kan finde ting, men systemet registrerer, at det ikke er medarbejderens faste kontorplads, siger Michael Nielsen.

Han er direktør i Beckhoff, som har sit danske hovedsæde i Kolding. I begyndelsen af august fik han nøglerne til koncernens nye domicil, som fra inderst til

yderst er spækket med tekniske løsninger. Det fungerer som udstillingsvindue, da virksomheden producerer og sælger automationsløsninger. Men det er samtidig med et erklæret mål om at få en så intelligent bygning, at energiforbruget bliver sænket.

– Vi tror på, at vi kan reducere energiforbruget med 30 procent, siger Michael Nielsen med henvisning til et traditionelt kontorbyggeri.

Niels K. Abildgaard er afdelingsleder i Kjærgaard, der har stået for installationsarbejdet i den intelligente bygning, som han betegner som noget helt særligt.

– Det unikke er, at alt er så gennemført.

Der er så mange fede detaljer, som man normalt ikke får lavet. Det er sjældent, at man får lov til at nørde så meget teknik, forklarer Niels K. Abildgaard.

Lyset spiller en helt central rolle. Ikke kun som belysning over skrivebordene, men også som signaler og sikkerhed. Svingdøren i indgangspartiet skifter eksempelvis fra grøn til rød, alt efter om den er åben eller låst. Gul signalerer, at der er spisepause og derfor ikke nogen i receptionen. I storrumskontorerne er der kun tændt de armaturer, der er behov for. Der bliver ikke kun målt på, hvor medarbejderne reelt er, men også hvor meget lys, der kommer udefra. På denne lunkne ▶

I fokus intelligente installationer

Øverst: Håndscanneren fungerer som nøgle til bygningen. Samtidig er den berøringsfri.

Via touchskærmen kan man styre varme, belysning og ventilation blandt meget andet.

Resultater fra andre intelligente bygninger:

Frøhavnstårnet indgår i EnergyLab Nordhavn, et fireårigt projekt, der udvikler fremtidens energiløsninger. Den tidligere silo er ombygget til en moderne boligejendom med 75 luksusboliger med intelligent styring af lys, ventilation, varme og smarte boligfunktioner.

Resultatet viser, at lejlighederne uden forringet komfort kan reducere deres varmekonsum i spidslastperioden med hele 68 procent. Det giver også en samlet gennemsnitsbesparelse på 10 procent på varmeregningen for forbrugeren.

Middelfart Kommune arbejder målrettet på at energioptimere samtlige af kommunens cirka 80 ejendomme. Analyserne er baseret på faktiske data om bygningernes anvendelse, drift og forbrug og har til formål at sænke driftsomkostningerne, forlænge udstyrets levetid og øge komforten i kommunens bygninger.

Det er lykkedes kommunen at finde energibesparelser på 21 procent, og med de igangværende dataanalyser forventer man frem til 2022 at sænke energiforbruget med 5-10 procent svarende til mellem 500.000 og 1 million kroner - om året.

Kilde: Videncenter for Energibesparelser i Bygninger, 2019

► og grå novemberdag er der ikke meget lys i luften. Det kan man se med det blotte øje, men systemet ved helt præcist hvor mange kelvin, der kommer udefra ved hjælp af sensorer på taget.

– Selvom det er gråvejrs udenfor, så kan man få en god sommerdag indenfor, siger Niels K. Abildgaard.

Dagen igennem ændrer farven på lyset sig gradvist for hele tiden at give optimale arbejdsforhold. Om natten ruller solgardinerne ned for at holde på varmen og tyverisikre bygningen, som så går i dvale indtil næste morgen, når de første medarbejdere møder ind.

Central hjerne skal tænke selv

Lyset er bare en del af bygningens store økosystem, hvor alt bliver styret fra ét centralt sted – faktisk meget præcist fra en lille computerenhed. PLC'en sidder i nederste venstre hjørne i det mandshøje teknikskab med CTS-tavlen, som Niels Abildgaard åbner ind til. Det er systemets hjerne – eller motoren, som han kalder den.

– Vi har en forsyningstavle, der leverer al strømmen, men det hele bliver styret herfra via PLC med busforbindelser, siger Niels K. Abildgaard.

Han forklarer videre på CTS-tavlen, som er fyldt op med blandt andet kort til styring af lys, ventilation og relæer samt adgangskontrol til dørene.

– Det mest udfordrende er at få det hele kablet rigtigt. Der er et hav af Dali-adresser, som skal klikkes ind, og et max-antal per streng, der skal trækkes ned i tavlen, forklarer Niels K. Abildgaard.

Ventilationen buldrer i teknikrummet. En bip-lyd, som en opvaskemaskine, der er færdig, skærer igennem lokalet, hvor al forsyning til bygningen er samlet. Også her er der fokus på detaljerne, da det også fungerer som udstillingsrum for forretningsforbindelser. Men det er mere end snorlige kabelføring. Det er her, hvor man i løbet af det kommende år skal høste værdifuld viden om forbruget. Logningen vil resultere i en masse data, som skal komme virksomheden og andre til gode på længere sigt, lyder det fra direktøren.

Niels K. Abildgaard foran CTS-tavlen. I nederste venstre hjørne sidder den centrale styrings-PLC.

– Vi logger data fra systemet i et år, da vi gerne vil have alle årstider med. Herefter tror vi på, at vi kan få en endnu større besparelse på energiforbruget end de 30 procent. Derudover vil vi også være i stand til at dele vores data med andre – for eksempel vores naboer her i området. Vi kan sammenligne og måske lære noget af hinanden, siger Michael Nielsen.

Der er med andre ord et større formål med den intelligente styring, som ikke kun handler om flotte farver og smarte detaljer. Det handler om klima, grøn omstilling og infrastruktur, hvor tendensen går i retning af at bruge data aktivt til at forudsige forbruget og på den måde lave den mest intelligente styring.

– Vores næste projekt går på at få

vejrdata fra DMI, så systemet kan tænke nogle dage frem og selv finde ud af, om det skal sætte køling eller varme på ud fra vejrudsigterne, siger Michael Nielsen.

På den måde kan man for eksempel forudsige, om det bedst kan betale sig at varme ekstra op om natten. I det hele taget vil brugen af data og 'machine learning' tilføre bygningerne en grad af kunstig intelligens som i sig selv er sund fornuft.

– Man skal fjerne det menneskelige aspekt. Deri ligger hele økonomien. Særligt i denne coronatid, hvor halvdelen af medarbejderne arbejder hjemmefra, giver det rigtig god mening, at systemet selv drosler ned, siger Niels K. Abildgaard.

Og der er ikke kun tale om teoretiske betragtninger. Inspirationen til Beckhoffs

nye bygning kom fra Kjærgaards eget domicil i Løsning. Siden 2009 har der været energistyring, hvilket har vist sig at være en god investering.

– Jeg tror, at det tog fem år at tjene sig selv hjem, siger Niels K. Abildgaard.

Det har taget Kjærgaard omkring et år – fra planlægningsfasen til færdige installationer – at gennemføre projektet hos Beckhoff. ●

Om Kjærgaard:

Kjærgaard A/S blev grundlagt i 1921 som traditionel elinstallationsforretning med butik i Løsning mellem Horsens og Vejle.

I dag laver virksomheden stadig traditionelle elinstallationsopgaver men har også udvidet porteføljen til at omfatte alt fra bygningsautomatik og intelligent styring til førerløse trucks.

Virksomhedens domicil ligger stadig i Løsning, men derudover er der afdelinger i Fredericia, Odense, Skive og Dronninglund.

Virksomheden beskæftiger omkring 165 medarbejdere.

Bruttoomsætningen var i 2019 på 26,6 millioner kroner.

I fokus intelligente installationer

Tekst: MICHAEL DEGN Foto: ARKIV

Hjemmet bør være smart fra start

Frieba-El har etableret et samarbejde med et typehus-firma for at få danskerne til at investere i smart home-teknologi, når de alligevel har den store tegnebog fremme.

1,5 millioner danskere bruger smart home-produkter i en eller anden grad, viser en helt ny opgørelse fra Danmarks Statistik. Det svarer til 36 procent – eller hver tredje dansker mellem 16 og 74 år. Det dækker over en bred vifte af alt fra elpærer og termostater til alarmsystemer, køleskabe og badevægte. Udviklingen tyder dermed på, at markedet er klar til intelligente installationer, hvilket Frieba-El i Esbjerg mærker. Installatør og medejer Jakob B. Nielsen tror blandt andet, at det hænger sammen med den teknologiske udvikling på området.

– Frem til finanskrisen var det typisk IHC-anlæg, vi installerede, men de kunne ikke så meget, og det blev hurtigt utroligt dyrt. Derudover blev mange skuffede over, at man skulle have en elektriker ud for at programmere det, siger installatør Jakob B. Nielsen.

Nu er tiden en anden, hvor alle og enhver kan skrue en Phillips Hue-pære i lampen derhjemme og på den måde ride med på smart home-bølgen. Den udvikling kan installatørerne ikke hamle op med, men til gengæld kan de tilbyde noget, der er både lækkert at se på, funktionelt og kæder alt fra lys og vinduer til dørtelefoner og termostater sammen i én løsning.

– Det handler om at overbevise kunden om, at det er smart. Det er ikke alle, der kan se det, men det rammer typisk dem, der i forvejen har interesse for gadgets. Derudover giver det bare et pænere resultat, når vi laver det som indbyggede løsninger, man kan betjene med sin smartphone, i forhold til hvis kunden selv køber forskellige produkter og får hjemmet klistret til med kontakter og fjernbetjening, siger Jakob B. Nielsen.

Nybyggeri er en vej ind

Samtidig skal man ramme husejerne på et tidspunkt, hvor de er villige til at investere i de større og mere forkromede løsninger.

Her er nybyggeri en oplagt mulighed, og af samme grund har Frieba-El et samarbejde med producenten Niko (tidligere Servodan, red.) og typehus-firmaet Skanlux, der bygger både sommerhuse og helårsboliger. Den administrerende direktør i byggefirmaet mener, at det er tiltrængt at få gjort danske installationer klar til fremtidens behov.

– Jeg synes, at det er mærkeligt, at vi i Danmark rent el-mæssigt stadig bygger huse, som vi gjorde det i 80'erne, selvom vi har haft en stor teknologisk udvikling på området, siger Bjørn Krogh Andersen, der er administrerende direktør i Skanlux.

Virksomheden bygger omkring 100 huse årligt, og selvom direktøren ikke vil sige præcist hvor mange af dem, der bliver leveret med smart home-pakken, så ender flertallet stadig med at vælge de traditionelle installationer.

– Kunderne har mange forskellige ønsker, når de bygger nyt hus, og de fleste har også en økonomisk begrænsning. Her vinder installationerne oftest ikke over den lækre bordplade, siger Bjørn Krogh Andersen.

Af samme grund har Skanlux et udstillingshus i Hinnerup ved Århus, hvor kunderne ved selvsyn kan opleve teknologien. Her træder man ind i forskellige scenarier, hvor ovenlysvinduet, musikanlægget, belysningen og dørtelefonen er automatiseret og kan betjenes med få tryk på en smartphone. Dørtelefonen kan for eksempel besvares via mobiltelefonen, når man ikke er hjemme. Detektorer kan få huset til at blinke og larme, hvis der skulle komme en tyv på besøg. Funktionerne er præget af lige dele komfort og lir, mens energibesparelser oftest træder lidt i baggrunden hos forbrugerne. Der er dog tegn på, at energistyringen vil få et større fokus fremover, lyder det fra producenten.

– I dag er der en oversigt over energiforbruget i systemet, men fremover vil vi se en større integration af energimålinger. Det kan for eksempel være, at systemet venter med at lade elbilen op til ►

Til venstre: Via pc'en bliver bolig-automatiseringen sat op til at følge de rutiner, som beboerne har. Opsætningen kan tilpasses i takt med, at nye enheder eventuelt kommer til. Derudover kan systemet også styres via smartphone.

Nederst: Elinstallatør Jakob B. Nielsen (th) driver Frieba-El, som har et samarbejde med typehus-firmaet Skanlux om installationsarbejdet i de smarte hjem. Han er her flankeret af salgskonsulent i Niko, Jonas Duus Ranum.

Tjekliste til intelligente installationer

Kan du svare ja til disse fem spørgsmål, er der tale om en ægte, smart og klog IBI-installation

- 1** IBI-installationen har sensorer til styring af det primære energiforbrug, som aktivt regulerer og styrer bygningens installationer ud fra tidligere og aktuelle data.
- 2** Elektriske apparater som varmtvandsbeholdere, varmepumper, elvarme, cirkulationspumper og termostater justerer sig selv på baggrund af brugsmønster og minimerer tomgangsforbruget.
- 3** Trådløse forbundne IBI-installationer og aktive IoT-enheder kommunikerer med brugernes smartphones og andre devices.
- 4** IBI er koblet til server eller cloud-løsninger, der aktivt styrer bygningens energiforbrug og komfort på baggrund af målere og forbrugsdata.
- 5** Systemet kan tilpasse sig hensigtsmæssigt til blandt andet elnetselskabernes prissignaler, energipriser og vejruddisigter.

Kilde: TEKNIQ Arbejdsgiverne, Mads Risgaard Knudsen

► efter klokken 21, hvor strømmen er billigere, siger Jonas Duus Ranum, salgskonsulent i Niko.

Virksomheden lancerede første gang sit Home Control-system på El & Teknik-messen i 2018. Ifølge Jonas Duus Ranum er salget steget kraftigt siden, og han oplever samtidig et marked, som på få år har flyttet sig markant på alle fronter.

– Brugervenligheden er langt højere i dag end for bare tre år siden, det er blevet billigere, og samtidig fylder det ikke så meget, siger Jonas Duus Ranum.

Lang historie

Selve historien om de smarte installationer går relativt langt tilbage i tiden. Man skal faktisk helt tilbage til 1985, hvor det italienske firma Carlo Gavazzi lancerede sit Dupline-system. Ligesom Nikos system er det også et bus-baseret system og regnes tilmed for et af verdens ældste af slagsen. Med det kunne man pludselig styre og programmere blandt andet belysningen. I dag bliver produktet brugt i mere end 250.000 installationer verden over - men bare ikke i Danmark, hvor det aldrig rigtig slog igennem. Senere kom IHC'en og KNX-systemerne til, men det er først de seneste år, at markedet for alvor har rykket sig.

– De seneste fem år er intelligensen rykket ud i de enkelte komponenter, hvilket giver et behov for åbne standarder og protokoller, siger Mads Risgaard Knudsen, elteknisk konsulent i TEKNIQ Arbejdsgiverne.

Automatisering bliver afløst af ægte intelligente systemer, der kan spille sammen med elektrificeringen. På den måde vil vi se en udvikling i retning af et 'smartere' forbrug.

– Boligen vil for eksempel selv kunne finde ud af, om den skal bruge af elbilens batteri i stedet for elnettet, hvis strømmen er dyr, når man skal bruge den, siger Mads Risgaard Knudsen.

Derfor er det altafgørende, at de intelligente systemer hele tiden kan tilpasses med produkter, som vi ikke kender i dag.

TEKNIQ Arbejdsgiverne arbejder på en videovejledning om smarte bygningsinstallationer. Den forventes at være tilgængelig på TEKNIQ El-appen senere på året. ●

Fuld power

Den nye JUNG SCHUKO® kontakt med USB porte oplader hurtigt ethvert batteri uden at optage kontakten. JUNG kvalitet lavet i Tyskland og VDE-certificeret.

JUNG Quick Charge®

SCHUKO® kontakt med JUNG Quick Charge® og USB-A eller USB-C port oplader med up til 18 watt.

Tested to the highest safety standards – certified by VDE

JUNG-GROUP.COM

mjk - DIN PARTNER INDENFOR:

Flowmåling

Typer

Elektromagnetisk flowmåling

Flowmåling i overløb og udløb i bygværker

Doppler teknologi til flowmåling i vandløb og kanaler

Flowmåling i åbne kanaler og render

Niveaumåling

Typer

Hydrostatisk niveaumåling

Niveaumåling ved LAR-løsninger

Niveaumåling med ultralyd

Styring og overvågning

Typer

Pumpestationer

Vandværker

Boringer

Overvågning af grundvand

Søer og vandløb

Vandkvalitet

Til

Måling i spildevand/overløb

Måling i søer, vandløb, LAR

Måling med håndholdt udstyr

Måling med datalogger

hvor

af bl.a.

Garanti
3 år

*På styring og niveau

- Pumpestationer
- Sektionsbrønde og vandforsyning
- Overløbsbygværker, hændelse + mængde
- Vandværker og boringer
- Tanke, søer og vandløb

- Datalogning af niveau og flow
- Flow- og vandkvalitetsparametre
- LAR-løsninger
- Akvakultur og RAS anlæg
- Grundvandspejlinger
- Renseanlæg

- pH
- Opløst ilt
- Turbiditet
- Nitrat
- Ammonium
- Alger
- Organisk materiale
- Ledningsevne
- Salinitet

Varevognen

Tekst: **ANDREAS EBBESEN JENSEN**

1896

Verdens første motoriserede varevogn produceres af den tyske bilfabrikant Mercedes Benz, som i dag hører under den globale bilkoncern Daimler. Varevognen blev leveret den 1. oktober 1896 til British Motor Syndicate, Ltd. i London. Køretøjet var udstyret med en to-cylindret motor med en ydelse på fire hestekræfter og var konstrueret til at fragte en last på op til 1.500 kilo.

1950

I 1947 tegnede den hollandske Volkswagen-importør Ben Pon en skitse i sin notesbog af en idé til en ny varevogn baseret på designet af Volkswagens populære bil 'Boblen'. Tegningen var nok til at overbevise Volkswagens ledelse om projektet, og tre år senere gik Volkswagen Transporter i produktion. Transporter har siden fået status som den bedst sælgende varevogn nogensinde med 12 millioner solgte enheder på verdensplan. Billedkredit: Volkswagen Aktiengesellschaft.

1965

9. august 1965 trillede den måske mest berømte varevogn nogensinde ud på samle-båndet i Fords bilfabrik i den engelske by Berkshire. Ford Transit var innovativ på flere områder. Varevognen introducerede en dør til lastrummet i siden, forankringspunkter til sikkerhedsseler og var også den første varevogn, som var crashtestet. Ford Transits berømmelse blev ikke mindre af, at det ikoniske køretøj jævnligt optrådte i medierne – som på billedet her, hvor den fragter en 15 meter lang dinosaur-model til et museum i Edinburgh. Men måske var varevognen lidt for brugervenlig? I hvert fald kaldte Londons politi i 1972 Ford Transit for "landets mest eftersøgte varevogn", idet den blev brugt i 95 procent af alle byens bankrøverier.

2009

Papegøjepladen, der indikerer, at man bruger sit køretøj til både privat- og erhvervskørsel, blev første gang indført i 1958 og har fået sit navn, fordi den oprindeligt var trefarvet – gul, hvid og sort. I 1972 blev papegøjepladerne afskaffet igen, men den 2. januar 2009 fik de farverige nummerplader et comeback. Formålet var blandt andet at komme nummerplade-mærkaterne med påskriften "Må bruges privat" til livs. Mærkaterne var for nemme at fuske med og faldt alt for ofte af den almindelige sort-hvide nummerplade, lød kritikken.

2020

Efter en succesfuld lancering i Sverige og Norge landede den kinesisk producerede el-varebil Maxus EV80 i Danmark i sommeren 2020. Maxus EV80 kan transportere mere end ti kubikmeter over en rækkevidde på op til 200 kilometer. Kineserne kan dog allerede godt begynde at kigge sig over skuldrene. Til næste år sender Toyota en ren el-udgave af den populære varevogn PROACE CITY (billedet) på markedet i Danmark. Samme år får nye el-varevogne fra blandt andet Opel, Renault og Peugeot også debut på de danske landeveje.

Frem-tiden

Tidligere i år trådte Danmark ind i den selvkørende tidsalder, da to førerløse busser blev indsat på en to kilometer lang strækning i Aalborg. Der er dog stadig lang vej til, at tomme varevogne tøffer rundt på de danske landeveje. Ifølge en rapport fra 2018 af Bygnings-, Transport- og Boligministeriet vil selvkørende varevogne tidligst blive introduceret i Danmark efter 2030. Til den tid vil der til gengæld være en del modeller at vælge imellem. Det amerikanske firma R1 lancerede allerede deres førerløse varevogn Nuro i 2016 (billedet). Og bilproducenter som Googles søsterselskab Waymo, Mercedes-Benz og Fiat Chrysler arbejder alle på at have førerløse varevogne klar, når infrastrukturen engang er på plads.

OiSTERFORALLE

...også til elektrikereren

**PRISER
FRA**

49,-

Inkl. moms

✓ Ingen binding

✓ Nem nummerflytning

✓ 0 kr. i oprettelse

Bestil i dag på
oister.dk/erhverv

OiSTER®

Ledelse

Fra spillende træner til strategisk **SPORTS- DIREKTØR**

Selvom mandskab og kundekreds er uforandret, er der sket en stor ledelsesmæssig ændring, efter 32-årige Benjamin R. Schou-Lund satte sig i direktørstolen hos El & VVS Center i Nexø på Bornholm. For to år siden overtog han sin fars virksomhed, men hans tilgang til ledelse er en helt anden. "Min far fungerede som 'spillende træner' det meste af hans arbejdsliv, mens jeg trives bedre som 'sportsdirektør' med fuld fokus på ledelse", forklarer han. ▶

Ledelse

► Benjamin R. Schou-Lund ligner en, der aldrig har været beskidt. Hans nystrøgne skjorte har firmalogo på flipperne, og pull-overen af uld har ikke ét eneste fnug på sig. Som han sidder der i det strømlinede, istandsatte mødelokale - nyklippet og klar i både blikket og spytet - ligner han langt fra hans far, der går rundt ude på gårdspladsen i arbejdstøj. En meget synlig forskel, der er bevidst orkestreret fra faderens og Benjamin R. Schou-Lunds side.

Sidstnævnte var ellers langt op i tyverne ikke interesseret i at overtage faderens virksomhed.

– Jeg var ret afklaret. Jeg ville hverken være elektriker eller overtage virksomheden. Det har aldrig ligget i kortene, at min bror eller jeg skulle overtage efter far, og det er ikke noget, vi har talt om. Min far har altid adskilt privatliv og arbejdsliv meget skarpt, så som børn anede vi ikke engang, hvad han lavede, siger Benjamin R. Schou-Lund.

Som teenager hjalp han alligevel til med forfaldende arbejde i firmaet, når overmontørerne efterspurgte det, og da det efter et år på industritekniker-uddannelsen alligevel endte med en elektriker-uddannelse, sørgede Benjamin R. Schou-Lund for som lærling at komme langt væk fra Bornholm og konkurrenter og ind i et større firma. Efter elektriker-uddannelsen insisterede hans far på, at han skulle tage installatøruddannelsen, når nu han var i gang, så han ikke skulle være afhængig af, at andre havde den.

En hovedopgave på installatøruddannelsen om digitalisering af arbejdssedler ledte til et arbejde i faderens virksomhed med netop denne opgave. Andre opgaver fulgte med, for eksempel etablering af GPS-overvågning i alle bilerne, nyt telefonsystem og flere andre opgaver, som alle handlede om at systematisere og optimere.

Da en overmontør sagde op, overtog Benjamin R. Schou-Lund naturligt nok hans arbejde, og dét der med at holde styr på mange bolde samtidig, sætte ting i systemer, optimere processer og tænke ud af boksen i forhold til mere klare og effektive strukturer i hverdagen, kunne han virkelig godt lide. Det var her, han begyndte at mærke, at han måske havde skiftet mening – hvis han kunne få lov at være en helt anden type leder.

– Jeg fik pludselig indblik i, hvor stort et udviklingspotentiale der var i den her solide virksomhed, som min far har arbejdet op fra fem til 60 mand de sidste

Benjamin R. Schou-Lund kalder sig selv for en relationelt orienteret leder – ikke den klassiske macho-mester.

25 år - en bedrift, jeg har kæmpe respekt for. Jeg opdagede bare også, at for mig handler ledelse om noget andet, end det gjorde for min far. Hvor min far var mester, spillende træner og drift-ekspert, er jeg mere strategisk sportsdirektør, udvikler og mental-coach for holdet.

At definere sin egen rolle

En dag kort før jul i 2017 spurgte faderen Carsten Lund sin søn, om han ville overtage virksomheden. Sønnen tænkte over det i nogle dage, gav faderen sit ja, og

de aftalte da, at fra årsskiftet var Benjamin virksomhedens direktør. Han gik i skjorte, overtog faderens kontor og trådte i karakter som leder.

Benjamin R. Schou-Lund aner ikke, hvordan han egentlig gik i gang med at være leder. Han gjorde det bare. Det er to år siden, han overtog roret i virksomheden, og det virker som både lang og kort tid siden. I starten tænkte han meget over, hvordan han definerede sin egen rolle som direktør - og her kunne han ikke spørge sin far til råds.

– Mine medarbejdere er jo dygtige til det, de gør, og dem har jeg stor tillid til, så jeg traf tidligt en beslutning om, at jeg skulle fungere og agere på et mere strategisk niveau - at jeg skulle være virksomhedens sportschef og ikke træner. Men hvad

laver man så, helt konkret, når man 'sitter i den der direktørstol?', siger han.

Siden har han fået rigtig travlt med alle de opgaver, der naturligt nok er, når man leder en virksomhed med 60 ansatte. Men netop når der er travlt, handler det om at holde fokus på den ledelse, man gerne vil praktisere – og ikke falde i fælden med at være lidt med i alle processer. Til det har han brug for løbende sparring, erkendte han hurtigt.

Benjamin R. Schou-Lund har derfor allieret sig med en ledelsescoach, som er tidligere landsholdstræner for svømmelandsholdet samt en ekstern konsulent, som han kan sparre fortroligt med, og som kender til ledelsesværktøjer og strategiske greb – uden at være sovset ind i branchen, faget eller Bornholm. ▶

Om Benjamin R. Schou-Lund

- Uddannet elektriker, el-installatør og VE-installatør.
- 32 år, gift med Ann-Sofi, far til Freja fra 2019, har barn nummer to på vej.
- Faderen Carsten Lund går endeligt på pension den 1. marts 2022.

Ledelse

Om EL & VVS CENTER NEXØ

- **EL-Center i Nexø stammer fra før 1940. Carsten Lund, Benjamins far, overtager firmaet i 1995, og tilføjer vvs-afdelingen til virksomheden i 2004.**
- **Antal el-ansatte: 14 el-montører, 2 el-arbejdsmænd, 6 el-lærlinge.**
- **Antal vvs-ansatte: 16 vvs-montører, 3 vvs-arbejdsmænd, 4 vvs-lærlinge.**
- **Derudover: 4 overmontører/afdelingsledere, 5 kontorfolk, 1 lagermand, 1 beregner, Benjamin R. Schou-Lund og faderen Carsten Lund.**

– Jeg havde og har brug for en personlig, fortrolig sparring og ikke generel info om praktiske ting, for dem finder jeg selv ud af at få til at fungere. Jeg bruger mine sparringspartnere jævnligt, de er med inde over mine ledelsesprocesser løbende, og det er helt utrolig spændende, hvad de kan byde ind med af spændende erfaringer fra helt andre brancher. For det handler netop om at tilgå ledelse professionelt - uanset faggruppe - og at hæve sig op og agere strukturelt og strategisk, mener han. På spørgsmålet om, om han er en moderne leder, svarer han:

– Jeg vil sige, at jeg er en relationelt orienteret leder - og det mener jeg, der er plads til og brug for i vores branche og i vores tid. Jeg tror, jeg er i kontakt med mig selv og mine følelser på en anden måde, end den klassiske macho-mester i den her branche er. Og det er en fordel, tror jeg. Jeg ser i høj grad mennesket bag jobfunktionen, og jeg ser fællesskabet, kulturen og dynamikkerne på arbejdspladsen - ikke kun bundlinjen.

Tydelig. Uden at råbe

Udfordringer er der nok af, når du dels er nyuddannet, dels er ny direktør, og dels er leder for 60 mænd, der er fagligt dygtige og ældre end dig selv. For hvordan trænger man igennem med sit budskab, når man kun er 32 år, ser nystrøget ud og ikke er typen, der hidser sig op og hæver stemmen?

– Jeg arbejder meget med at være klar i mit budskab og med at sætte tydelig retning - at være tydelig som leder. Jeg

er som menneske og ledertype ikke én, der råber og skriger for at få mit budskab igennem. Det handler i min optik om at vise, at man mener, hvad man siger, at der er grænser, regler, krav og forventninger til medarbejderne. Men også, at de kan stole på mig og komme til mig, hvis der er noget, konstaterer han.

De fleste udfordringer er spændende og udviklende - nogle er mere anstrengende. Benjamin R. Schou-Lund bliver for eksempel ærgerlig, når han pludselig hører et rygte om noget i virksomheden, der er helt forkert. For eksempel en uskreven regel om afholdelse af ferie, som hverken har eller har haft hold i virkeligheden.

– Jeg bliver ærgerlig, hvis mine folk går og bekymrer sig om, hvorvidt der - som i dette tilfælde - bliver gjort forskel på medarbejderne, i stedet for bare at spørge mig, så jeg kan afkræfte det. Jeg prøver virkelig at være tydelig om, at de vitterlig altid skal komme ind forbi mit kontor eller fange mig på pladsen og spørge åbent. At min dør fysisk og mentalt altid er åben.

Hans drøm er at skabe en stærkere familiefølelse og holdånd i virksomheden, så alle løber mere for alle, og alle spiller alle mere stærke.

– Vi er godt på vej, men vi - eller jeg - skal lige vænne mig til alt det nye, der er sket. Men jeg kommer til at investere tid og penge i tvungen teambuilding for hele firmaet på tværs af faggrænser og alder, når vi kommer lidt længere hen, for vi har alle godt af at få rystet posen, få ny inspiration og lære hinanden at kende for andet end det faglige. ●

Ledelse handler om kompetencer – ikke ejerskab

Bjørn Hove er konsulent i TEKNIQ Arbejdsgiverne, og han er ikke i tvivl om, at det at være ejerleder i sin egen virksomhed giver en særlig passion. Det stærke, personlige engagement har sine klare fordele, men det indebærer også en risiko for, at ejerlederen er for længe om at slippe sit fokus på drift og træde i karakter som direktør og leder af virksomheden. Eller alternativt vælge at ansætte en direktør udefra.

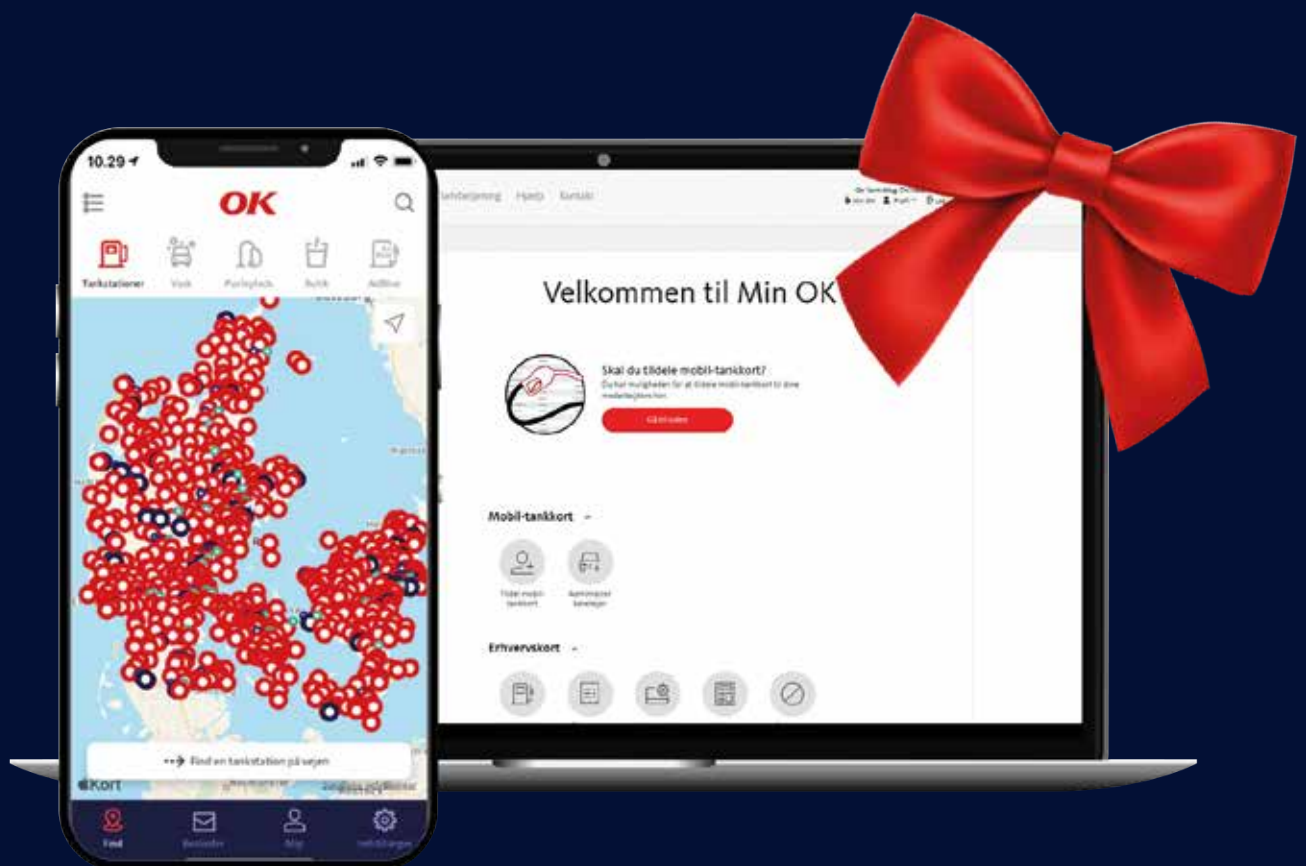
– Når en virksomhed når en vis størrelse, typisk 15-20 mand, øges kompleksiteten,

og ejerlederen må erkende, at han eller hun ikke kan overskue både at lede og udvikle virksomheden, og samtidig være dybt involveret i den daglige drift. Her melder behovet for en professionel ledelse sig - den rigtige form for ledelse, vel at mærke. Man er jo ikke nødvendigvis en født leder, fordi man overtager eller arver en virksomhed. Ledelse kræver ny viden og en "værktøjskasse" med metoder og redskaber til at styre og udvikle virksomheden, og ikke mindst medarbejderne, siger Bjørn Hove. ●

Skal firmaet have en julegave?

Så skal det være OK's mobil-tankkort. Ubegrænset overblik, nye tankkort på mobilen på 30 sek., nem rapportering og meget mere. Alt sammen digitalt.

Få årets julegave, helt gratis, på ok.dk/mobil-tankkort

ok.dk/mobil-tankkort

OK

Spøgeboks

Redigeret af: **LASSE ANDERSEN**

Kim Koch,
konsulent og
advokat,
TEKNIQ
Arbejdsgiverne

Kelvin Strømsholt,
chefkonsulent,
TEKNIQ
Arbejdsgiverne

Hvordan får vi dygtig medarbejder hurtigt retur?

Spørgsmål:

En af vores medarbejdere er blevet syg og har været væk længe. Vi har ikke hørt fra vedkommende, og vi vil meget gerne vide, hvornår vi kan forvente, at han kommer tilbage på arbejde. Der er tale om en dygtig medarbejder, som vi gerne ser tilbage hurtigst muligt. Hvad kan vi gøre?

Svar

En medarbejder har som udgangspunkt pligt til at holde sin arbejdsgiver orienteret, så det er muligt at planlægge arbejdet i virksomheden. Det følger dog af sygedagpengelovens regler, at arbejdsgiveren har pligt til at afholde en såkaldt sygefraværs-samtale inden for de første fire uger af en fraværsperiode. Der er ingen regler for, hvor tidligt du må indkalde en syg medarbejder. Indkaldelsen kan i øvrigt ske med få dages varsel. Samtalen skal benyttes til at få afklaret medarbejderens mulighed for eventuelt at vende tilbage på nedsat tid for en periode, eller om der kan foretages nogle skånehensyn for den pågældende. Man må ikke spørge medarbejderen om, hvad han eller hun fejler, men man

må gerne spørge til symptomer, og hvordan de påvirker arbejdet, så arbejdet eventuelt kan tilrettelægges på en anden måde.

Det anbefales at indkalde medarbejderen til en sygefraværs-samtale, hvor en mulighedserklæring skal udfyldes. Det er vigtigt, at der står i indkaldelsen, at medarbejderen har pligt til at møde, og hvornår erklæringen skal være jer i hænde fra lægen. Mulighedserklæringen skal hjælpe jer med at bringe syge medarbejdere hurtigere tilbage i arbejde. Erklæringen har fokus på de arbejdsopgaver, som medarbejderen kan udføre. Medarbejderen skal herefter lade sin egen læge udfylde den del af erklæringen, der er forbeholdt lægen. Dermed kan virksomheden få oplyst lægens forventning til sygdommens varighed og om de tiltag, der blev drøftet ved samtalen, efter lægens opfattelse kan gennemføres. Kan de det, må medarbejderen møde på arbejde igen under de forudsætninger, der er blevet aftalt under sygefraværssamtalen.

Kim Koch, advokat og konsulent, TEKNIQ Arbejdsgiverne

Hvor meget kan vi få i tilskud til voksenlærling?

Spørgsmål:

Vi overvejer at ansætte en ny voksenlærling. Er der mulighed for at få andre tilskud til en voksenlærling ud over de normale AUB-refusioner i skoleperioder?

Svar

Det kan der som udgangspunkt godt være. Men det er vigtigt, at lærlingen henvender sig hos sit lokale jobcenter, og får en skriftlig erklæring på det eventuelle tilskud, inden der underskrives en uddannelsesaftale. Voksenlærlinge skal være fyldt 25 år ved indgåelse af uddannelsesaftalen.

Tilskud, der ydes gennem jobcentre, udbetales kun i de perioder, hvor lærlingen arbejder i virksomheden (praktiktiden).

Der er to typer tilskud, og de er afhængig af lærlingens situation forud for voksenlæreaftalen:

Beskæftigede ufaglærte og beskæftigede faglærte med en forældet uddannelse kan få 30 kroner i timen i tilskud i op til to år. Der er også mulighed for at få 45 kroner i timen i tilskud. Det

gælder for ledige ufaglærte, ledige faglærte med forældet uddannelse og faglærte, der har været ledige i mere end tre måneder (midlertidig ordning til udgangen af 2021).

Husk at ansøgningen til de to typer tilskud skal være indgivet senest en måned efter, at uddannelsesaftalen er begyndt. Hvis en lærling i løbet af sin uddannelse har flere uddannelsesaftaler, skal der søges inden hver enkelt aftale.

Det kan være en god idé også at være opmærksom på følgende:

- En voksenlærling kan ofte have fagrelateret erhvervs erfaring, der gør, at uddannelsesperioden kan blive afkortet. Dette vil blive afklaret af erhvervsskolen med en realkompetencevurdering.
- Når der udbetales voksenlærlingeløn efter overenskomsten, har virksomheden krav på forhøjet AUB-lønrefusionen i skoleperioderne. Virksomheden skal dog bekræfte, at der er tale om en voksenlærling, første gang der modtages refusion fra AUB.

Kelvin Strømsholt, chefkonsulent, TEKNIQ Arbejdsgiverne

Entrepriseleder-uddannelsen

DEN OPERATIONELLE PROJEKTLEDERUDDANNELSE

Entrepriseopgaverne er under stigende pres og skal løftes inden for nogle meget skarpe rammer – juridisk, økonomisk og akkordmæssigt.

Der er store krav til dynamisk planlægning, præcis styring og engageret ledelse for at kunne omsætte det kalkulerede dækningsbidrag til flotte økonomiske resultater. Kompetent projektledelse er således en afgørende faktor.

Entrepriselederuddannelsen er en skræddersyet uddannelse fra TEKNIQ Arbejdsgiverne Lederuddannelser, der klæder projektledere med ledelsesfunktion i virksomheder på, til deres vigtigste mission: at lede.

NÆSTE UDDANNELSESFORLØB BEGYNDER
1. MARTS 2021.

Læs mere
og tilmeld dig på:
[www.tekniq.dk/
kurser](http://www.tekniq.dk/kurser)

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE

Mikro-SMV'er skal have hjælp til at spare på ENERGIEN

Tekst: **LOUISE SKØTT GADEBERG** Illustration: **LARS ANDERSEN**

Når vi taler om energibesparelser i danske virksomheder, er fokus ofte på de største aktører af de i alt 296.000 private virksomheder i Danmark. Her er kilowatt-effekten af en energioptimering til at forstå, og den økonomiske besparelse ligeså.

Anderledes står det til med de såkaldte mikro-SMV'ere, der er virksomheder med under 10 ansatte. I den gruppe har 76 procent af virksomhederne aldrig modtaget energirådgivning, viser Energistyrelsens rapport "Barrierer i energieffektiviseringen af erhvervslivet".

En oplagt årsag kan være, at mikro-SMV'erne ikke regner med, at deres investering i rådgivning og energisparetiltag vil være økonomisk rentabel i forhold til et begrænset energiforbrug. Men samlet set vil mikro-SMV'ernes potentielle energibesparelser betyde en hel del, lyder det fra Johan Ungermann, direktør i Mariendal El-Teknik A/S.

Den nordjyske installationsvirksomhed rummer mange faggrupper inden for grøn energi, og derfor har virksomheden ikke tøvet med at gå med i ELFORSK-projektet "Energistyring i XSmall produktionsvirksomheder", der netop handler om, hvordan man får mikro-SMV'erne i gang med energibesparende tiltag via målinger, viden og rådgivning.

– Samlet set har disse mikro-SMV'ere et kæmpestort energiforbrug – og derfor rummer de et stort potentiale for energibesparelser. Men for at kunne se idéen skal ejeren, som ofte også fungerer som produktionsleder, HR-chef, marketingsansvarlig og udviklingschef, rådgives. Elpriserne er nemlig så lave og energiopti-

merings-investeringerne så forholdsvis store, at det ikke er en post, man som det første går i gang med at optimere, når man har tusind ting at holde styr på, forklarer Johan Ungermann og tilføjer:

– Men det betyder ikke, at det klima- og energimæssigt ikke er et godt sted at sætte ind, for her er massive energibesparelser at hente forholdsvis enkelt. Som samfund kan vi derfor ikke være bekendt ikke at gøre det særdeles attraktivt for mikro-SMV'erne at spare på energien, lyder det fra den 37-årige direktør, der er uddannet elektriker, maskinmester og har en XBA i ledelse.

Mange barrierer

ELFORSK-projektet er gennemført fra april 2019 til august 2020 - i samarbejde med Himmerlands Energi- og Miljøforening, Living Strategy Consulting og SMVDanmark. Formålet med projektet var via 12 konkrete casestudier at undersøge, hvordan energi- og indeklimamålinger kan være med til at give helt små produktionsvirksomheder et incitament til at gennemføre energieffektivisering.

– Mikro-SMV'erne i Danmark er BIG business – men langt de fleste af dem er efterladt uden direkte energirådgivning. Og de er mere eller mindre ukendt for os i forhold til potentialet for implementering af databaseret energistyring og gennemførelse af andre energibesparelsetiltag. Vi kender simpelthen ikke deres energimæssige adfærd, holdninger og potentialet for besparelser, konstaterer Johan Ungermann.

Han mener, at en af de oplagte årsager

til dét er, at mikro-virksomhederne typisk er ledet af ejeren, der i forvejen har masser af bolde i luften.

– Og så er energiforbruget så småt, at det ikke er en bold - endnu en - der sættes i spil. Det koster noget at få noget professionel rådgivning om energioptimering, og hvem siger, effekten vil indfinde sig? Nogen vil måske tænke sådan – og bag efter skal man så punge ud, når der skal etableres forskellige tiltag. I en travl hverdag bliver det bare ikke prioriteret, for den tidsmæssige og økonomiske investering er for stor, når man ikke kender til den efterfølgende effekt, siger Johan Ungermann.

Rådgivning er derfor den bedste – og eneste – indgang til at få mikro-SMV'erne i tale i forhold til at komme med på energisparevognen, hvilket ELFORSK-rapporten da også konkluderer. Spørgsmålet bliver så bare, hvordan den rådgivning gøres attraktiv for mikro-SMV'erne.

– Potentialet er derude, og velviljen er stor. Men når virksomheden hører, hvad henholdsvis rådgivning og implementering af løsninger koster, så daler entusiasmen lidt. Det er bare dyrt, hvis man gerne vil være 'grøn' – især i starten. Vi erfarede desuden, at tilbagebetalingstider over tre år ikke holder, for det er en lang tidshorisont for så små virksomheder, siger Johan Ungermann.

Han tilføjer, at der også er forskel på, om virksomheden ejer eller lejer den bygning, som produktionen ligger i. I de tilfælde, hvor bygningen er lejet, vil der være en endnu større barriere, hvilket tilføjer endnu en interessant – udlejer.

Landets helt små virksomheder får sjældent foretaget et energitjek med fokus på at finde besparelser. Det skyldes ofte, at ejerlederen har meget om ørerne, og at energibesparelserne forventes at være minimale. Men i det store energibillede er de små virksomheders sparepotentiale stort, og derfor skal de have hjælp til at forløse det, mener Johan Ungermann, der er direktør i Mariendal El-Teknik.

Økonomiske gulerødder

Johan Ungermann fortæller, at projektets parter har besøgt 12 virksomheder; otte i Nord- og Midtjylland, samt fire på Sjælland. Alle virksomheder har et årligt

energiforbrug på under 60.000 kWh. 10 virksomheder har under 10 ansatte – to har under 20 ansatte. Netop parametrene forbrug og antal ansatte har været afgørende for, at de 12 virksomheder, der både

talte autoforhandlere, en smedevirksomhed, en gardinproducent, en sæbeproducent og andre, kunne være med.

Men at oplyse og rådgive er kun første skridt på vejen, mener han. ►

Energiledelse

► – Virkeligheden er, at der også kan være langt fra rådgivning og viden til reel handling. Derfor mener jeg, at vi må skabe nogle incitamenter for virksomhederne, så de har en fordel ud af at få handlet på det her, siger Johan Ungermann og foreslår:

– I min optik ville det være optimalt at indføre en differentieret beskatning, så virksomhederne bliver kompenseret for deres ekstra udgifter og samtidig sparer på energien. Når elpriserne på vores liberaliserede el-marked er så lave, så er en økonomisk besparelse på forbruget ikke nok som gulerod, og derfor kunne det være en løsning at gøre el kunstigt dyrere for så at kompensere dem, der energioptimerer deres virksomhed, skattemæssigt. Så det bliver en god forretning at energioptimere – og en dårlig at lade være.

Johan Ungermann mener også, at billige lånemuligheder til rådgivnings- og etableringsudgifter kunne være en mulighed, det ville få flere i gang med at undersøge virksomhedens elforbrug. Generelt skal vi mentalt ændre vores mindset, så det bliver naturligt at tænke energibesparende.

– Når fødevarer er økologiske, har de et stort, flot Ø på pakken. Når vaskepulver er allergivenlig og parfumefri står det også på pakken. Hvorfor 'står' det ikke på en virksomhed, om den er bevidst om sit miljømæssige ansvar? Jeg synes, vi burde have en mærkningsordning eller en label eller et stempel eller lignende, som viser en virksomheds engagement. Så har kun-

”Når fødevarer er økologiske, har de et stort, flot Ø på pakken. Når vaskepulver er allergivenlig og parfumefri står det også på pakken. Hvorfor 'står' det ikke på en virksomhed, om den er bevidst om sit miljømæssige ansvar?”

Johan Ungermann, direktør, Mariendal El-Teknik

derne en fair chance for at vælge virksomheder til eller fra alt efter overbevisning.

Med andre ord er der nødt til at komme nogle økonomiske gulerødder på bordet – og de skal komme fra staten, mener Johan Ungermann.

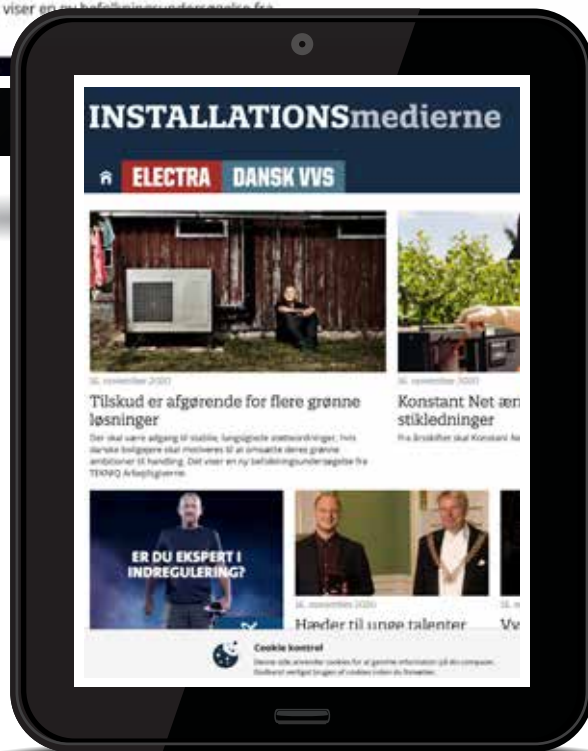
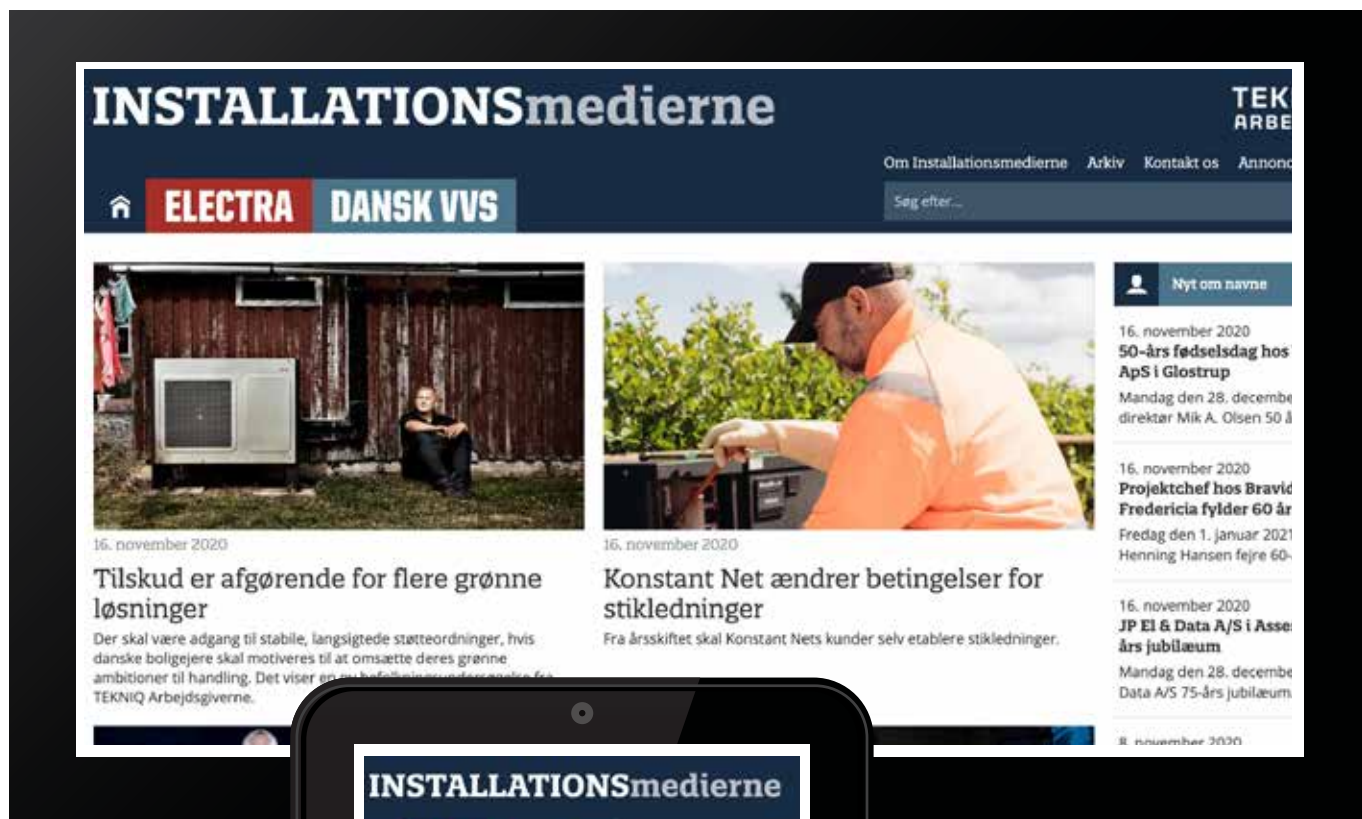
– Der skal ske noget politisk, og Energi-styrelsen må på banen og regulere markedet for el og tariffer med en differentieret beskatning, for selvom markedet er varetaget af forsyningselskaberne, så er det staten, der bestemmer spillereglerne – og her bør Dansk Energi og TEKNIQ Arbejdsgiverne inviteres med ved bordet. ●

Konklusioner fra ELFORSK-projektet

- **Projektet viser, at danske X-small produktionsvirksomheder har en generel interesse i energieffektive løsninger og ofte allerede har indført en delvis manuel og automatisk styring af det 'synlige' energiforbrug, der foregår udenfor virksomhedernes arbejdstid.**
- **De er positivt interesserede i at vide mere om deres produktionsudstyrs energiforbrug, men ser ikke noget økonomisk incitament til at investere i et databaseret energistyringssystem, hvor de kan overvåge og følge samtlige maskiner og værktøjsforbrug i realtid, selvom næsten alle virksomheder benytter sig af kompressorer, udsugning og ventilation.**
- **Fælles for virksomhederne er, at der bliver slukket for udsugning og ofte også for ventilationsanlægget. Kompressorerne kører i døgndrift i 10 ud af de 12 virksomheder, der er besøgt.**
- **De fysiske forhold i virksomhedernes elinstallationer har vist sig at være meget forskellige, og eltavlerne er ofte af ældre dato og trænger til en opdatering efter nugældende lovkraft, hvorfor det kan være både økonomisk og praktisk svært at indføre databaseret energistyring i virksomhederne.**
- **Virksomhederne har brug for rådgivning og mere viden om muligheder for automatiske styringer, blandt andet viden om muligheden for at følge deres elforbrug via Data-Hub.**
- **Virksomhedsejerne ser en fremtid, hvor databaseret energistyring kan blive et vigtigt signal til kunder og andre interessenter om, at virksomheden er energio- og klimabevidst.**
- **De mindst energiforbrugende produktionsvirksomheder står for et energiforbrug på 50.200 GJ. Gennemgangen af virksomhederne indikerer, at der er et besparelspotentiale varierende mellem fem og 20 procent af elforbruget.**

Læs mere på elforsk.dk.

Daglige nyheder om din branche

**Installationsmedierne.dk
giver dig aktuelle nyheder
om installationsbranchen.**

www.installationsmedierne.dk

Navne

Redigeret af: **CARINA HEDELUND OG LASSE ANDERSEN**

FØDSELSDAGE OG JUBILÆER/MEDLEMMER

Elinstallatør Tom Jensen, Elektriker v/Tom Jensen, Agervej 38B, 9970 Strandby, fylder 60 år den 8. december 2020. Hvis corona-restriktionerne tillader det, fejres dagen med en reception/åbent hus fra kl. 12:30-17:00 på Rosendals Madhus, Havnevej 9, 9970 Strandby.

JP El & Data A/S, Melvej 8, 5610 Assens, har 75-års jubilæum den 28. december 2020. På billedet ses elinstallatør/indehaver Stephan Andersen.

Micali-El A/S, Baldersbækvej 32, 2635 Ishøj, har 25-års jubilæum den 1. januar 2021. Der afholdes reception, når corona-situationen tillader det. På billedet ses indehaver Jan Christensen.

Seniormedlem Peder Nørgaard, Skoletofte 34, Sevel, 7830 Vinderup, fylder 75 år den 7. januar 2021.

Afdøde medlemmer

OKTOBER
Seniormedlem Jan Mosegaard, Juelsminde

Nye medlemmer

Nydahl El ApS, København V

Elfirmaet Hoffmeister ApS, Tune

Jespers El-Service IVS, Næstved

Jysk Måler teknik ApS, Hirtshals

CEMATECH ApS, Køge

Duo Teknik ApS, Hvidovre

AK Installationer ApS, Viborg

insta:tech ApS, Middelfart

Peter Greve A/S, Aalborg Øst

Danpol EL & Klima ApS, Vejle

Jørgensen Fiber v/Jan Jørgensen, Præstø

Barker - El service ApS, Tølløse

HCEnergy IVS, Svinninge

CJ Fiber ApS, Haslev

M.T. Tecnologie Costruzioni De Tecnolog, København V

ECS MEP Contractor I/S, Ballerup

Kandidaterne ApS, Kolding

Dansk Installations Teknik - A/S, Odense S

Svendeprøve-medaljer

TEKNIQ Arbejdsgiverne tildeler "fagets medalje" til de elektrikerlærlinge, som opnår et særlig flot resultat ved svendeprøven. Medaljen tildeles, når der er opnået 12 ved såvel den teoretiske som praktiske del af svendeprøven. I oktober 2020 tildelte TEKNIQ Arbejdsgiverne "fagets medalje" til:

Elektriker 1

Anders Erik Larsen fra Elimar A/S, Kastrup, udlært den 3. oktober 2020

Martin Majlandt fra Idom El-Forretning ApS, Holstebro, udlært den 4. oktober 2020

Jes Nøhr Nielsen fra Filtenborg El A/S, Stensved, udlært den 5. oktober 2020

Tvillingerne el-installatør Niels Moslund og vvs-installatør Christian Alexandersen, EnergiTeknikFyn ApS, Nyborgvej 40, 5853 Ørbæk, fylder 50 år den 30. december 2020. Fødselsdagen fejres ved en reception, hvis corona-restriktionerne vil det, fredag den 4. december fra kl. 12.00 i Ørbæk Midtpunkt, Langemosevej 5, 5853 Ørbæk.

Projektchef Henning Hansen, Bravida Danmark A/S, Karetmagervej 23 A+B, 7000 Fredericia, fylder 60 år den 1. januar 2021.

Seniormedlem Ove Storm Jørgensen, Valmuemarken 45, 5260 Odense S., fylder 85 år den 6. januar 2021.

Elinstallatør Arne Claudius, Egemosen 9, 2942 Skodsborg, fylder 80 år den 15. januar 2021.

Seniormedlem Jørgen Sevel, Skovhusvænget 6, 4632 Bjæverskov, fylder 75 år den 19. januar 2021.

Elinstallatør Ole Petersen, Røn El ApS, Gl. Præstøvej 47, 4735 Mern, fylder 70 år den 21. februar 2021.

Har din virksomhed en mærkedag eller en nyansættelse, som bør nævnes i Electra?
Skriv til redaktionen på redaktionen@teknig.dk.

BRANCHEN

Lasse Knak Riis fra Viftrup Jespersen A/S, Ulfborg, udlært den 9. oktober 2020

Kasper Aavang Grønager fra Domiciel ApS, Præstø, udlært den 19. oktober 2020

Daniel Zangenberg Mathiasen fra Fugmann A/S, Valby, udlært den 21. oktober 2020

Mikkel Sørensen fra T & E Teknik og El ApS, Horsens, udlært den 23. oktober 2020

Søren Obel Andersen fra Jansson El A/S, Vejle, udlært den 23. oktober 2020

Alex Dehn Kirk fra Frandsen El A/S, Glostrup, udlært den 31. oktober 2020

Lucas Christensen fra Givskud El-Forretning A/S, Give, udlært den 31. oktober 2020

Elektriker 2

David Folkmann Drost fra Røder og Mortensens Eftf. A/S, Vanløse, udlært den 6. oktober 2020

Oliver Sonne Back fra SIF Gruppen A/S, Søborg, udlært den 7. oktober 2020

Christian Oscar Olver fra Fugmann A/S, Valby, udlært den 11. oktober 2020

Mikkel Riise fra KT Elektrik Aalborg A/S, Aalborg, udlært den 15. oktober 2020

Troels Mejer fra Fugmann A/S, Valby, udlært den 17. oktober 2020

Strøh A/S indleder generationsskifte

28-årige Anders Hedeager Jensen (th.) er udnævnt til direktør og medejer i Kolding-virksomheden Strøh A/S. Dermed får han det overordnede driftsansvar for en organisation, der tæller 27 medarbejdere.

Udnævnelsen og medejerskabet sker som led i et generationsskifte, som indehaver og elinstallatør Ole Strøh (tv.) har igangsat. Ole Strøh fortsætter i virksomheden i en salgsfunktion.

Strøh A/S leverer el-tekniske totalløsninger til både private, kommuner og erhvervslivet. Fokusområderne er blandt andet brandtekniske alarmsystemer, automation, data-koncepter og sikring.

Udover virksomheden i Kolding har Strøh A/S kontrollerende ejerskab af installationsvirksomheder i Rødekro, Børkop og Tørring. Samlet beskæftiger koncernen 40 medarbejdere.

Bravida samler entreprisekræfterne

Med virkning fra den 1. januar 2021 etablerer Bravida en ny afdeling i organisationen. Region Entreprise bliver navnet på den nye afdeling, der skal samle alle de erfaringer, som teknikeentreprenøren har fra omfattende installationsopgaver på supersygehuse, undervisningsinstitutioner og administrationsbyggeri. Den nuværende afdelingschef for Bravidas El Anlæg i Aarhus, Kurt Kastrup Vestergaard, bliver direktør i Region Entreprise.

make:net ansætter kommerciel profil

Martin Nielsen Nørskov er ansat som ansvarlig for salg, marketing og forretningsudvikling i make:net a/s.

Han er uddannet elektriker samt elinstallatør og har mere end 20 års brancheerfaring med strategisk og kommerciel udvikling – blandt andet fra et job som salgsdirektør i Lemvig-Müller.

Kalender

Mange planlagte kurser og arrangementer er fortsat påvirket af corona.

Følg den aktuelle udvikling på [tekniq.dk](https://www.tekniq.dk)

Kurser

Vi opdaterer løbende kalenderen med nye kurser, lederuddannelser og arrangementer.

**Følg med
på teknik.dk**

TEKNIQ ARBEJDSGIVERNE